ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,184 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1900, ՕԳՈՍՏՈՍ 28 — 10 ՍԵՊՏ. 16 ՃԷՄ' ԽԼ ԷՎ' 1318 28 ԱՂՍՏՈՍ 1316 Դ. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,184

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته. صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԷՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԵՐԹՕՆՆԵՐՈՒՆ ԴԵՐԸ ԵՐԿԱՅՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր ՇԱԲԱԹ օրուան Թուով սկսանք Քաավիէ տը Մոնդէբէնի նոր և հետաքրքրաշարժ Վէպը, որ, ակնարկութեամբ իր դիւցազնին ճակատագրին, անուանուած է «ԲԱԽՏԻՆ ՁՈՀԸ»։ Արդէն բաւական կերպով տպագրուած մեր այս առաջին Թիւին սպառումէն կ'հասկնանք Թէ անուանի Վիպասանը, որ «Միմոնէ Մաւրի» և այլ յիշատակելի Վէպերու հեղինակութեամբն Հայոց մէջ ես արդար համբաւ մը չահած է, միշտ ախորժելի է մեր ընթերցողներուն։

Մէկ կողմէ Հայ ժողովրդային կեանքէ առնուած ինքնագիր վէպ մը ներկայացնելով մեր ընթերցողներուն, հեղինակութեամբ Քասիմի, որ տեսակին մէջ յաջող գրիչ մը հանդիսացած է մեր հրապարակին վրայ, և միւս կողմէ տալով Թարգմանութիւն մը՝ Եւրոպական ամէնէն առաջնակարգ Վիպասաններէն, մեր ջանքն ու փափաքն է՝ Ընթերցանութեան ճաշակը տարածել մեր ժողովրդին առ հասարակ ամէն խաւերուն մէջ, ուով ըստ կարելւոյն զգուշացնել ժողովուրդն անշահ զբօսանքներէ, կամ բացարձակապէս վնասաբեր ժամանցներէ, ինչպէս Թղթախաղ, արբեցութիւն, բամբասանք, են. են։

Կեանքը միշտ սուղ կ'Թուի մեզ։ Միշտ կ'գանգատինք Թէ կեանքը կարճ է, չափազանց կարճ։ Բայց «ժամանակն սպաննել» մեր ամէնուս մեծ գործն է։ Մեզմէ շատեր օրուան և գիշերուան քանի՞ ժամերը չենք շնորհեր իրենց գործին խուսանալու Թէ՛ ցերեկը, և Թէ մանաւանդ գիշերը, կ'Թողունք որ անշահ ժամանցներ գողնան մեր ժամանակին, այսինքն՝ մեր կեանքին, լաւագոյն մէկ մասը։

Ընթերցանութիւնն ամէնէն հաճելին է ժամանցներուն, ո՛չ միայն որովհետեւ ամէնէն անմեղն է, այլ և որովհետեւ մեր միտքը կ'կազդուրէ, մեր երեւակայութեան ու դատողութեան հորիզոնները կ'ընդարձակէ, մեր սիրտը կը զուարճացնէ, առանց սպառելու մեր մարմինը։ Եւ երբ մարդ ինքզինք տրամադիր չի զգար աւելի ծանր, աւելի լուրջ ընթերցումներու, Վէպերուն ընթերցումն ամէնէն զբօսալին է ի հարկէ։

Ընթերցասէր Մարդկութեան փորձառութիւնը կ'ցուցնէ Թէ ամէնէն շատ կարդացուած գիրքերը Վէպերն են։ Այն քանի մը տասնեակ հին պատուական Գիրքերէն զատ զորս կարդալէն չի յագենար Մարդկութիւնը, և պէտք չէ որ յագենայ, Վէպերն են որ յարաժամ կ'փոփոխեն մտքի դաշտերուն ու հովիտներուն կանաչներն ու ծաղիկները, որք միշտ նորութիւն մը, Թարմութիւն մը կ'բերեն, և իրենց Թէեւ վաղանցիկ՝ բայց անուշաբոյր և ակնապարար պէսպիսութեամբն իսկ, կ'կազդուրեն խոնջած ուղեղները, մշուշապատ տրամադրութիւնները։ Վէպերը, [illegible], բարերար ազդեցութիւն մը կ'ընեն խորհող, սովրող, գործող և կեանքի պայքարին մէջ տանջուող Մարդկութեան վրայ։ Անոնք ամէնէն հաճելի, ամէնէն անբաժան ընկերներն են Մարդկութեան՝ իր Թէ՛ ուրախութեան, Թէ տրտմութեան ժամերուն մէջ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՛ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Ռուսիա բան մը չհասկցաւ անանկ ութ Տէրութեանց մէկէն Բեքին մտնելէն, և իրենց ոյժն հաւասարապէս և հաւաքաբար ցոյց տալէն Չինացիներուն։ Իր սեփական գործողութեան հաշիւներուն բնաւ չէր յարմարեր այսպէս հաւասար հիման վրայ դրուիլ միւս եօթն Տէրութիւններուն հետ։ Ուստի, կ'փութայ փակել խաղին այս «բաժին»ը։ Ցաջորդ «բաժին» մը Թերեւս աւելի մօտ բերէ զինք իր Ծ՛այր. Արեւելեան նպատակներուն։

Մնաց որ, նո՛յն իսկ «Բեքինէ քաշուիլ» յանձնարարելով Տէրութիւններուն, ինք իր հաշիւը կ'գտնէ գործին մէջ, զի՝ Նախ՝ բարեկամութիւն ցուցած կ'ըլլայ Չինու Տէրութեան, որուն երախտագիտութեան վրայ հիմնուելէ իրաւունք մը կ'չահի։ Նաև, ճիշտ այն պահուն ուր միւս եօթն Տէրութիւններուն հետ հաւասարութեան հիման վրայ կ'երեւէր, պատճառ ըլլալով որ անոնք իրենց զօրքերը քաշեն Բեքինէն՝ Չինացիներուն ցուցած կ'ըլլայ իր բացառիկ ազդեցութիւնը Տէրութեանց խորհուրդին մէջ։

Գալով Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան Շրջաբերականով և Բեղերսպուրկի պաշտօնական լրագրով հաշակուած «Ռուսական անշահախնդրութեան» յայտարարութիւններուն, պէտք է գիտնանք որոշել դիւանագիտական բանաձեւերը դրական իրողութիւններէն։

Ռուսիա Մանչուրիոյ մէկ մեծ մասին տիրեց, և անոր Նիու—Չուանկ կարեւոր նաւահանգիստը գրաւեց։ Ռուսիա պիտի Թողո՞ւ այս չինական հողերը։ Ո՛րքան ալ անշահախնդրութեան խօսքեր ընէ, պարագաներ կան որոց համար եաքէն պիտի ըսէ Թէ իր կամքէն աւելի զօրաւոր երեւցան։

Անգլիացիք կ'հակառակին Բեքինը բոլորովին պարպելու, առարկելով Թէ ան ատեն Բեքինի գրաւման ամբողջ Նշանակութիւնը կ'կորսուի։ Չինացիները կարգի բերելու պահանջագոյն միջոցն է անոնց հպարտութիւնը կոտրել, հասկցնել անոնց Թէ Քաղաքակիրթ Տէրութիւններուն հետ խաղալ չըլլար։ Անցեալ չարթուան Լոնտոնի Թերթերուն մէջ հրատարակուած լուրերէն կ'երեւէր Թէ հարաւային գաւառաց Չինացի ժողովուրդն այնպէս համոզուած է Թէ Եւրոպացիք չկրցան Բեքին մտնել, այլ ցիրուցան եղան, չհրկելով Միջնաքաղաքին վանմ տեսաքին առջեւ։ 1860ի արշաւանքին ատեն անգլօֆրանսական բանակը Բեքին մտած էր, և ամէնէն մեծ և բարձր շէնքերն անգամ վար առած էր Միջնաքաղաքին մէջ, և տակաւին Չինու Թերթերը կ'գրէին Թէ Անգլիացիներուն դեսպանն ու սպարապետը շնոթահար եղան Բեքինի դուռը տեսնելնուն պէս, եւ Եւրոպական զօրքերը փճացան ակնթարթի մը մէջ։ Այս աստիճան սուտ խօսող և սուտի հաւատացող ժողովուրդի մը մէջ պէտք չէ այնպիսի կարծիք մը տարածել Թէ «Դաշնակից Բանակներուն Բեքին մտնելն ու ելնելը մէկ եղաւ. զի չկրցին տոկալ Չինու Տէրութեան ահարկու զօրութեան, և ամենքը մէյմէկ կողմ փախան՝ իրենցմէ առաջ եկած Եւրոպացիներուն նման ջարդուելու համար»։ — Անգլիացիք կ'պահանջեն ուրեմն որ դաշնակից զօրքերը ժամանակ մ'ալ մնան Բեքինի մէջ, որոյ միջոցին հակեւրոպական շարժումն արծարծող Չինացի բարձրաստիճան անձնաւորութիւնք դատուին ու պատժուին, Չինու կառավարութիւնը մաքրուի, վերակազմեալ կառավարութիւն մը գրուի, որուն հետ կարելի ըլլայ վերջնական հաշտութեան ու կարգադրութեան համար բանակցութիւններու ձեռնարկել։ Անգլիացիք Չինու հիմակուան Վարչութիւնն հակեւրոպական շարժումն ա՛յն աստիճան խառնուած կ'նկատեն որ անոր հետ տեւական կարգադրութեան մը գալու անհնարութեան վրայ կ'պնդեն։ Ռուսիա մտիկ չըներ այս անգլիական առարկութիւնները, որովհետեւ Չինու կառավարութիւնն յանցաւոր չի սեպեր, կ'ըսէ Թէ ինք՝ Ռուսիա՝ Բեքին գնաց ապստամբներուն դէմ Բեքինի օրինաւոր իշխանութիւնը պաշտպանելու համար, [ինչպէս 1848ին Հունգարիա գացած էր ապստամբ Մաճառներուն դէմ Վիեննայի Վարչութեան և աւստրեան Բանակին օժանդակ տալու համար]։ Հիմակ որ ապստամբութեան շարժումը մարած չէ, և Դեսպանք ողջ առողջ են, Ռուսիա կ'ըսէ Թէ «Մեք Բեքինի մէջ գործ չունինք այլ եւս, կրնանք Դիէն—Ձին քաշուիլ, և դեսպաններն ալ հոն զրկել, քանի որ Բեքինի մէջ այս պահուս չինական Վարչութիւն մը չկայ որուն քով պաշտօն մ'ունենան Դեսպանները»։

Անգլիացիք Խնամակալուհիին և իր խորհրդականներուն ստորագրած Հրամանագրերը ցոյց կուտան, հաստատելու համար Թէ Կուպամարտիկ շարժումը դիպուածական կամ մասնական բան մը չէր, այլ վերէն վար բովանդակ չինական Վարչութիւնը նոյն ոգիով և նոյն շարժումով տոգորուած էր։ Հետեւապէս՝ բուն իսկ Չինու կառավարութիւնը կարգի կանոնի պէտք է դնենք, կ'ըսեն Անգլիացիք, որոց այս մասին համամիտ կ'երեւին Գերմանք։ Անգլիացիք չեն զարմանար որ Ռուսիա գործն այսպէս կէս ճամբան ձգել կ'ուզէ, զի, կ'ըսեն, Չինու ներքին վերակազմութիւնը Ռուսիոյ գործին չի գար։ Ռուսիա կ'ուզէ որ Չին այսպէս տկար մնայ, որպէս զի օր մը իր խորհուրդներուն համար աւելի պատեհ առիթ մը կարենայ ձեռք ձգել հոն։ Վերակազմեալ Չինաստան մը իր հիւսիսային կէսն և իր հարաւային մէկ քառորդը Ռուսիոյ տրամադրութեան ներքեւ պիտի չԹողուր։ Եւ յետոյ, ասանկ ընկերովի գործողութիւններ Ռուսիոյ հաշուոյն չեն գար։

Միջազգային քաղաքականութեան մէջ Ռուսիա ի՛նչ որ ըսէ, Ֆրանսա հլութեամբ նոյնը կ'կրկնէ։ Ամէնէն զուարճալին է Բարիզեան «Ներշնչեալ» օրաթերթերուն ընթացքը, որք, երբ Ֆրանսա Ռուսիոյ կողմէ տրուած նշանին կ'հետեւի, կ'ճգնին ապացուցանել Թէ Ֆրանսա իր «դարաւոր քաղաքականութեան» կ'հետեւի միայն։ Ուստի Մ. Տէլքասէ ծանոյց Թէ Ֆրանսա եւս զօրքերն անմիջապէս Բեքինէ քաշելու կողմն է։ Անգլիա, տեսնելով որ մինակ պիտի մնայ, համոզեց Միացեալ Նահանգները՝ Ռուսիոյ առաջարկելու որ գո՛նէ ամէն Տէրութեան կողմէ մաս մը զօրք մնայ Բեքինի մէջ։ Ռուսիա մտիկ չըներ անգլիական առաջարկները։ Բայց Միացեալ Նահանգաց խօսքը կ'սեպէ։ Շաբաթ օրը ծանուցինք Ամերիկեան այս նոր առաջարկը։ Նայի՛նք Ռուսիա ի՛նչ պատասխան պիտի տայ։ Երկու կողմն ալ, Ռուսիա Թէ Անգլիա, կ'ջանան իրենց կողմը շահիլ միւս Տէրութիւնները։ Անգլիա յուսալից է որ Գերմանիա այս անգամ իրեն հետ պիտի ըլլայ, և այս [illegible] Վիլհէլմ Կայսեր օրինաւոր փառասիրութիւնը, հարցնելով անոր Թէ ի՛նչ պիտի ընեն իր ղրկած գերման զօրքերն և Մարէշալ Վալտէրզէ, երբ Չին հասնելով տեսնեն որ Բեքին պարպուեր է և զօրքերն ետ եկեր են, այլ եւս կատարելիք գործ չունենալով Չինաստանի մէջ։

Ծարոն ալ վարանոտ կ'մնայ. զի երկու սուրի մէջ մնացած է։ Ո՛չ կ'ուզէ որ Չին բոլորովին Եւրոպացիներուն ձեռքն անցնի, ո՛չ ալ կ'ընդունի որ Չինու մէջ տիրող Տէրութիւնը Ռուսիա ըլլայ։ Ծարոն իրեն յատուկ քաղաքականութիւն մ'ունի Չինու մէջ։ Ինչպէս Գերման Պետութեանց մէջ փոքրիկն Պրուսիա քիչ քիչ իր գերիշխանութիւնն հաստատեց եւ դուրս նետեց առաւելակշիռ դիրք բռնող Աւստրիան, որով Պրուսիա եղաւ վարիչը Գերման ցեղին.— Ինչպէս Իտալեան զանազան Պետութեանց մէջ Սավուայի Տունը կամ Սարտենիոյ Թագաւորութիւնը քիչ քիչ իր գերիշխանութիւնն հաստատեց և իր ձեռքը առաւ միացուց Իտալեան ազգը, Ծարոն ալ կ'ուզէ Դեղին Ցեղին մէջ իր գերիշխանութիւնն հաստատել, և Չինու քաղաքակրթական վերածնութեան սատարն ու միջոցն ինքն հանդիսանալ։ Տէրութիւնք այլ եւ այլ պատառներ բռնելով չինական կարկանդակէն, Ծարոնի ամենաբարձր իտէալը մեծապէս դժուարացուցին, գրեթէ անկարելի դարձուցին, բայց Ծարոնի համար մահու և կենաց խնդիր է նախ Քորէյայի տէր ըլլալ, և յետոյ, Քորէյայի վրայ իր իշխանութիւնը պահել կարենալու համար, Թող չտալ որ Եւրոպական հզօր Տէրութիւն մը բոլորովին հաստատուի տեղաւորուի Չինու մէջ։ Բեքինը Թողելու կամ չԹողելու խնդրոյն մէջ, անշուշտ Ծարոնի կարծիքն ալ պիտի առնուի. զի ճարոնական բանակը, իր Թիւի զօրութեամբ, իր սպայից ճարտարութեամբ, կիրթայի վարժութեամբ, տրամաչափութեամբ, և մանաւանդ չինական երկրին ամէն ծակ ու ծուկերը մօտէն ուսումնասիրած ըլլալու առաւելութեամբ, ուրիշ ո՛ և է Եւրոպական Տէրութեան բանակէն աւելի գործ տեսաւ, և դիւրացուց Բեքինի առումը։ Բայց, վերջապէս, եթէ Ծարոն ալ չկարենայ իր հզօր դրացիին՝ Ռուսիոյ՝ խօսքը կոտրել, Անգլիացիք կ'ըսեն Թէ Բրիտանական, Գերմանական և Հնդկական երեք բանակները կարող են իրենք զիրենք պաշտպանել Բեքինի մէջ, արժանաւոր դաս մը տալ յանցաւոր Չինացիներուն, և օրինաւոր Վարչութեան մը կազմութեան սատարել։—«Բայց դուք ուրեմն Միջազգային Ներդաշնակութիւնը խզե՞լ կ'ուզէք», կ'հարցնեն Ռուսք։ — «Ի՞նչ զարմանալի Ներդաշնակութիւն է այս, որ յամենայնի ռուսական առաջարկներուն համակերպելու մէջ կ'կայանայ», կ'պատասխանեն Անգլիացիք։ «Մեք ամենքս առաւ կեցեր ենք Բեքինի մէջ, ուր մեր գործը դեռ չենք աւարտած, Դուք, Ռուսիա, կ'ուզէք ելնել, որովհետեւ ձեր գործին անանկ կուգայ որ Չինական Խնդիրը կիսատ մնայ։ Եւ երբ ուրիշներ ձեզ համակարծիք չըլլան, անո՞նք բաժնուած կ'ըլլան Եւրոպական Ներդաշնակութենէն»։

Տեսնե՛նք Դիւանագիտական յաղթանակն ո՛ր կողմին պիտի մնայ այս անգամ։

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԲՈՂՋ ՀՈՒՆՁՔԸ

Մաճառստանի երկրագործական Նախարարին տարեկան տեղեկագրէն կը քաղենք հետեւեալ Թիւերը՝ այս տարուան բոլոր աշխարհի ընդհանուր հունձոց վրայ.— Այս տարի բովանդակ աշխարհի ցորենի քանակութիւնն եղած է 870 միլիոն կամ 890 միլիոն հեկտոլիտր, անցեալ տարի 866 միլիոնէն 970 միլիոն հեկտոլիտր էր։ Այս տարուան հաճարի հունձքն է 480 միլիոնէն 493 միլիոն հեկտոլիտր. անցեալ տարի 567 միլիոնէն 570 միլիոն հեկտոլիտր էր։ Այս տարուան գարիի հունձքն է 308 միլիոնէն 320 միլիոն հեկտոլիտր, անցեալ տարի 324 միլիոնէն 330 միլիոն էր։ Այս տարուան վարսակի հունձքն է 1 միլիառ 85 միլիոնէն 1 միլիառ 100 միլիոն հեկտոլիտր, անցեալ տարի 1 միլիառ 130 միլիոնէն 1 միլիառ 140 միլիոն հեկտոլիտր էր։ Այս տարի եգիպտացորենի հունձքը 979 միլիոնէն 992 միլիոն հեկտոլիտր է, անցեալ տարի 998 միլիոնէն 1 միլիառ հեկտոլիտր էր։ Ցանքի ժամանակ ցորենի պատրաստ մԹերքն էր 70 միլիոնէն 80 միլիոն հեկտոլիտր. հաճար՝ 29 միլիոնէն 32 միլիոն հեկտոլիտր. գարի՝ 8 միլիոնէն 10 միլիոն հեկտոլիտր. վարսակ 41 միլիոնէն 54 միլիոն հեկտոլիտր. եգիպտացորեն՝ 28 միլիոնէն 35 միլիոն հեկտոլիտր։ Նախարարին տեղեկագիրն հետեւեալ Թուանշանները ցոյց կուտայ տարեկան միջին սպառման մասին.— ցորեն 926 միլիոնէն 963 միլիոն հեկտոլիտր. հաճար՝ 520 միլիոնէն 540 միլիոն հեկտոլիտր, գարի 327 միլիոնէն 346 միլիոն հեկտոլիտր. վարսակ 1 միլիառ 101 միլիոնէն 1 միլիառ 143 միլիոն հեկտոլիտր. եգիպտացորեն՝ 931 միլիոնէն 1 միլիառ 5 միլիոն հեկտոլիտր։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Ֆրանսական Բանակին ռազմափորձերն այս տարի ամէն ժամանակէ աւելի ընդարձակ աստիճանի վրայ պիտի կատարուին, ինչպէս անցեալ օր նոյնը կ'ըսէինք աւստրեւհունգարեան Բանակին համար։ 100,000 զինուորք պիտի մասնակցին. այս Թիւ ամէնէն մեծ Թիւն է որ երբեք համախմբուած է ի Ֆրանսա խաղաղութեան ժամանակ։ Ֆրանսական բանակին սպարապետ զօրավար Պրիւժէռ պիտի հրամայէ այս զօրաց, որ պիտի բաղկանան 96 վաշտ հետեւակներէ, 84 գունդ Թնդանօթաձիգներէ և 80 գումարտակ հեծեալներէ։ Ռազմափորձերը տեղի պիտի ունենան Շարդրի մօտերը, և գործողութիւնք պիտի սկսին Սեպտ. 8ին և պիտի տեւեն մինչեւ 20։ Ռազմափորձերը բաժնուած են երեք ժամանակամիջոցներու։ Որովհետեւ չորրորդ զօրաբանակ և երկու կիսաբաժին հեծելազօրք պիտի մասնակցին, Սեպտ. 8էն մինչեւ 10, այս զօրքեր իրարու դէմ պիտի գործեն։ Զօրավար Լոնենուա և չորրորդ զօրաբանակը պիտի գործեն զօրավար Տիւնոբի և տասներորդ զօրաբանակին դէմ, մինչ զօրավար տը Լոնկլմա ու հինգերորդ զօրաբանակը պիտի գործեն իններորդ զօրաբանակին դէմ, որոյ հրամատարն է զօրավար Դոշօ։ Սեպտ. 11ին չորրորդ և տասներորդ զօրաբանակները պիտի միանան հեծելազօրաց առաջին կիսաբաժնին հետ, և հրամատարութեամբ զօրավար Նեկրիէի երկու օր շարունակ պիտի կռուին հեծելազօրաց հինգերորդ կիսաբաժնին և հինգերորդ ու իններորդ զօրաբաժիններուն դէմ, որոց հրամատարը պիտի ըլլայ զօրավար Լիւքա։ Ապա սպարապետ զօրավար Պրիւժէռ պիտի ստանձնէ ամբողջ բանակին հրամատարութիւնը, և միացեալ ռազմափորձերը պիտի վերջանան 18ին, և մէկ օր հանգիստ պիտի տրուի զօրաց որ պատրաստուին չքեղ

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի [93]

ՔԱՍԻՄ

ԲԱԽՏԱԽՆԴԻՐԸ

Զ.

Նրեքովեանի գրագիրը քառորդի մը չափ վեր վար երթեւեկելէ ետք, նկատելով որ կրնայ ուշադրութիւն հրաւիրել իր վրայ, մօտակայ գինետուն մը մտաւ ու սկսաւ անկէ լրտեսել տունը։

Զբօսարանէ աւելի, նկուղի մը երեւոյթն ունէր գինետունը. աղտ, կեղտ, զզուանք ազդող առարկաներ ամէն կողմէ, տասն—քսան կոշտ սեղան որոց վրայի ճարպը տարիներէ ի վեր չէր մաքրուած, տասնեակներով կաղ աթոռներ, Թիթեղէ ժանգոտած բաժակներ և սկահակներ ու սրուակներ որոց համար կ'դժուարի մարդ ապակի ըսել։ Նրշիկի, սխտորի և ուրիշ աղանդերներու կծու հոտեր պարուրած էին այս Թշուառանոցն ուր քառասունէ աւելի յաճախորդներ, ամէն հասակէ, գլխաւորաբար այն շրջականերու ստորին դասակարգէն, կ'կոնծէին ու կ'զուարճանային։

Տիրանի մուտքն արտակարգ հետաքրքրութիւն արթնցուց գինետան մէջ, այն դասակարգի յաճախորդներ տարին մէկ քանի անգամ, հազուադէպ պարագաներու մէջ միայն կ'այցելէին հոն։ Գինեպանը ցուցի նման գիրուկ, հաստ, կայտառ մարդուկ մը, անմիջապէս դիմաւորեց Տիրանն ու մեծ իրարանցումով տեղ պատրաստեց անոր մասնաւոր սեղանի մը գլուխը։ Պահ մը միւս յաճախորդները մոռցաւ գինեպանն և իր մաքրութեան, պատուասիրական, քաղաքավարութեան ամբողջ պաշարը սկսաւ շռայլել Նորեկին։

Տիրան արդէն վարժ փողոցի կեանքին, գիտցաւ իր արժանաւոր դիրքը պահել գինետան մէջ ուր տեղաւորուելով շիշ մը օղի պատուիրեց։ Բայց այս վարնոց [illegible] խմելու համար չէ որ հոն մտած էր Մովեանի Նախկին ընկերը. անոր նպատակն էր մէկը գտնել որ ծառայէ իրեն ու երկու ընկերներուն մտած տան վրայ գաղափար տայ։ Հետեւաբար քառորդի մը չափ նստելէ ու չորս կողմը ուսումնասիրելէ վերջ, աչալուրջ կառսոններէն մէկը կանչելով, տունը մատնանիշ ըրաւ ու մտերմական չեշտով մը,

—Այս տունն ո՞վ կ'նստի հիմա, հարցուց։

Կառսոնը նպատակաւոր քծիծաղով մը,

—Ֆրանսուհի մը վարձած է, պատասխանեց։

—Ի՞նչ տեսակ Ֆրանսուհի է։

—Աղուոր աղջիկ մ'է, բայց մինակ ինք չէ, ուրիշ բարեկամուհիներ ալ կ'ընդունի տունը։

—Մէճիտ մը չահիլ կ'ուզե՞ս, հարցուց Տիրան ձեռքը գրպանին տանելով։

Կառսոնը առանց ուղղակի պատասխանելու սկսաւ քծնիլ։

—Հիմա երկու մարդ մտան այս տունէն ներս, եթէ հասկնաս որ ի՞նչ նպատակով եկած են այդ մարդիկն և կամ առաջի՞ն անգամն է որ կուգան Թէ ուրիշ անգամներ ալ եկած են, տարիքո՞տը ինչ կ'ընէ, երիտասարդն ի՞նչ կ'ընէ, գիշերը պիտի մնա՞ն, Թէ տուն կ'վերադառնան. եթէ ասոնց վրայ գոհացուցիչ տեղեկութիւն մը բերես մէճիտը քուկդ է։

—Անհոգ եղիր, էֆէնտի՛, ձեր ուզածէն աւելին կրնամ հասկնալ, այն տան սպասուհին մեզի հայրենակից է։

—Օ՜օ՜, աւելի աղէ՜կ, մէճիտ մ'ալ անոր կուտամ։

—Բայց հիմա յաճախորդներու այս բազմութեան ատեն չեմ կրնար դուրս ելնել գինետունէն, վարպետը կ'բարկանայ։ Վաղը ցորեկ ամէն բան կը հասկնամ և իրիկուան դէմ երբ հրամմէք կատարեալ տեղեկութիւն կուտամ ձեզ։

—Վաղուան սպասել, գործիս չգար։

—Հիմակ անկարելի է, մանաւանդ որ սպասուհին ալ չեմ կրնար տեսնել, վաղը դուք հոս մ'ի գաք եթէ կ'քաշուիք, ժամը տասնին Թէփէ-Պաշիի պարտէզը սպասեցէք ինծ։

Տիրան Թէեւ սրտնեղած, սակայն արդարացի գտնելով կառսոնին առարկութիւնները, քառորդի մը չափ եւս նստաւ ու երբ վարձ իր խմած, կամ աւելի ճիշտը գետին Թափած օղիին, մէճիտ մը տալով գինեպանին, մարդուկին յարգանքներուն, շնորհակալիքներուն, իրարանցումներուն մէջ դուրս ննտուեցաւ գլխիկոր։

Իսկ երկու Բախտախնդիրները, Մովեան ու Կանթեղեան, բոլորովին անտեղեակ՝ Տիրանի հետապնդումներուն, արտակարգ զուարճութեան մէջ էին։ Գորէջուրը, գինին, աղանդերը, ամենքն ալ ընտիր և առաջնակարգ տեսակէն՝ շարուած էին չքասեղանին վրայ որուն շուրջ բոլորած երկու Ֆրանսուհիներն ու երկու պատուաւոր Աղնուականներն աշխարհի ամէնէն երջանիկ մահկանացուները կ'համարէին զիրենք։

Կանթեղեան մանաւանդ՝ կեղծ Բոլինի շռայլած գինիէն և ընտանութենէն արբշիռ, պահ մը դրախտի երջանկութեան արժանացած կ'սեպէր ինքզինք։ Բանի խմէր գինին այնչափ կ'փայլէր աչքին գեղեցկութիւնն աղջկան որուն համար ամէն զոհողութիւն պիտի ընէր այն վայրկենին։

Մովեան՝ նկատելով որ միլիոնատէրն հաճոյքին անձնատուր եղած՝ բնաւ խօսքը չի բանար դրամին, ակնարկովը նոր հրահանգ տուաւ կեղծ Բոլինի որ աստիճանաբար ծանրացնելով ընթացքն սկսաւ զգուշական ձեւեր առնել Կանթեղեանի հանդէպ։

Բախտախնդիրներուն իսկ յաջողութեան վայրկենին, Ֆրանսուհիին յանկարծական փոփոխութիւնը ծանր ազդեց գինովցած մլտին ու մաքին։

—Կ'աղաչե՛մ, Օրիորդ, հառաչեց աղաչատական ձեւով մը, վստահութիւն ունեցէք վրաս, ձեր այս վարանոտ ընթացքը բոլորովին կ'յուսահատեցնէ զիս։

—Աւելին չեմ կրնար ընել, Մօսիէօ Կանթեղեան էֆ., չարաչար մի գործածէք բարեսրտութիւնս, եթէ ոչ ուրիշ անգամ պիտի չկրնամ ներկայ գտնուիլ...։

Միլիոնատէրն աղջկան այս սպառնական ձեւերը մեղմացնելով անոր սիրտը շահելու համար հանդիսաւոր կերպով բացաւ Թղթապանակն ու չէք մը դրաւ գրասեղանին վրայ։

—Ասուսիկ, Օրիորդ, փոխեց, հինգ հարիւր ոսկիի չէք մը, ներկայացնողին վճարելի, Քրէտի Լիօնէ դրամատունէն, սակայն կանխավճարը պիտի ըլլայ մեր միութեան, հիմա պատճառ չունիք կարծեմ անվստահութեան ցոյցեր ընելու։

Բոլին երեսն իսկ չնայեցաւ չէքին,

—Շնորհակալ եմ, Պարո՛ն, ձեր առատաձեռնութենէն, պատասխանեց դառն երգիծանքով, հիմա համոզուեցայ որ անկարելի է մեր համաձայնութիւնը, սկզբունքով տարակարծիք ենք. ես պատիւս ալիրող, հեռատես աղջիկ, կեանքս պատուութենէ փրկելու, ապագաս երաշխաւորելու կ'նայիմ, դուք վարձուած կնոջ մը դերը տալ կ'ճգնիք ինծ։ Շնորհակալ եմ ձեր հինգ հարիւր ոսկիներէն, ուրիշ արժանաւորագոյնի մը վերապահեցէք այդ գումարը, ես պէտք չունիմ։

Կեղծ Բոլինի այս վեհանձն մերժում յանկարծակիի բերաւ միւս երկու սեղանակիցներն ալ, Նոյն իսկ Մովեան ու տանտիրուհին ալ չէին սպասեր այս արտակարգ ցոյցին։ Վայրկեանի մը չափ լռութիւն տիրեց սենեակին մէջ, ոչ ոք կ'համարձակէր բերան բանալու։ Մովեան վախնալով որ միլիոնատէրը չէքը գրպանը դնելով կ'առնէ կ'քալէ, գործն անոյշ տեղը կապելու քաղաքականութեամբ,

—Բայց շատ անողոք կ'գտնուիք, Օրիո՛րդ, ըսաւ, Կանթեղեան էֆ.ի ընթացքէն ստորնացուցիչ հետեւութիւն հանել, չափազանց յոռետեսութիւն կ'ըլլայ կարծեմ քիչ մը.

—Շնորհակալ եմ, Պարո՛ն, սկզբունքս պաշտպանելու չափ կորով ունիմ,

—Բայց շատ դիւրագրգիռ էք, Օրիորդ, պէտք է վստահ ըլլաք որ բարեկամ միջավայրի մը մէջ կ'գտնուիք, ուր արտայայտուած ո՛ և է անվստահութեան ցոյց ուղղակի...։

—Մի՛ վշտանաք Մովեան էֆ., միջամտեց տանտիրուհին, Օր. Բոլինի լեզուն քիչ մը խիստ է Թէեւ, բայց սիրտը մաքուր է։

—Բայց աղջկան մը պատիւը խաղալիկ կ'Թուի ձեզ կարծեմ, յարեց կեղծ Բոլին յուզումով, անգամ մը գլտորելէ վերջ, գիտէ՞ք ինչ կ'ըլլայ կնոջ վիճակը. անկումը անկումին կը յաջորդէ, մինչեւ որ Թշուառութիւնն անդունդին մէջ Թաղէ զայն։ Խենթ չեմ ես, Թողէ՛ք, կ'աղաչեմ, ինչո՞ւ անվստահութեան կ'առաջնորդէք զիս, հարիւրաւորները կան աչքիս առջեւ, ցաւագար, տղմոտ, աւուր հացի կարօտ, խեղճերը բարոյապէս մեռած են, գոնէ ֆիզիքապէս ալ առողջութիւն մը չունին որ աշխատութեան արդիւնքով ապրին, իրենց կանխահաս պառաւութեան մէջ։ Ոչ՛, ոչ՛, շնորհակալ եմ ձեր բարեկամութենէն ալ, ոսկիներէն ալ։ (Շար.)

զօրահանդէսին, որով պիտի փակուի ռազմափորձերուն շրջանը։ Սեպ. 20ին Հանրապետութեան նախագահ Մ. Լուպէ ներկայ պիտի ըլլայ զօրահանդէսին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

Բեքինի կեանքէն [illegible]

ԴԻԷՆՁԻՆ, Օգս. 25.—«Այսօր տեսնուեցայ Բեքինէ եկող գաղթականներուն առաջին խումբին հետ։ Ասոնցմէ մեծագոյն մասն Ամերիկացի միսիոնարներ են։ Բեքինէ Դիէնձին չորս օր տեւեր է գետի ճամբով։ Ո՛և է թշնամիի չեն հանդիպեր ճամբան, բայց մարդուն սիրտը կ'խռխռայ խեղճ գաղթականներուն երեսը նայելով։ Անօթի մալէն հալեր մաշեր են բոլորովին։

«Իրենց կրածներուն վրայ զանազան հետաքրքրաշարժ և սրտաշարժ բաներ կ'պատմեն։ Պաշարման միջոցին ամերիկեան դեսպանատան մէջ հիւր եղող տիկին մը կ'ըսէ թէ ռմբակոծումը Դիէնձինի օտար թաղաբաժիններուն ռմբակոծման չէր նմաներ։ Նետուած ռումբերուն մեծ մասը դեսպանատան վրայէն կ'անցնէր և միւս կողմը գտնուող Չինացիները կ'զարնէր, և անոնք ա՛յնպէս կ'կարծէին թէ կրակն օտարներէն է։ Պաշարելոց ամէնէն մեծ վախը սա էր թէ մ' գուցէ ահագին բազմութեամբ թշնամին խուժէ դեսպանատանց վրայ, և այս պարագային բնաւ ազատում չկար։

«Դալով սնունդին, պաշարելոց քաշած նեղութիւններն այս մասին բնաւ կարելի չէ ո և է նեղութեան հետ բաղդատել։ Ամէն մարդ իր ճաշակին համեմատ կ'պատրաստէր կամ կ'համեմէր ջորիի և ձիու մսէն իրեն ինկած բաժինը։ Պաշարման առաջին օրերուն՝ մթերքն առատօրէն կ'գործածուէր, բայց յետոյ պարէնն երթալով սահմանափակուեցաւ։ Իրաւ է որ ո և է Եւրոպացի անօթի չմնաց։ Ամէնէն սակաւապետն էր Սըր Ռոպէրդ Հարդ, որ իրեն ինկած բաժինը կ'բաժնէր իր պաշտօնէից հետ։ Ամէնէն ճոխ ճաշացուցակը կ'բաղկանար ձիու մսի ապուրէ, ձիու պաղ մսէ, բրինձէ և քաղցրաւենիէ։

«Ենիկ քրիստոնեայ փախստականք և բեռնակիրք շարունակ կ'գործածուէին պատնէշներ կանգնելու կամ ծակեր փորելու՝ թշնամիին դրած ականները փնտռելու համար։

«Անգլիական զօրագունդին համար վեց ամսուան բաւող ուտելիք ղրկուեցաւ ի Բեքին։»

—Օգս. 27.—«Միջնաքաղաքին մեծ շէնքը բանուած չէ այս տողերը գրած ատենս, բայց դաշնակիցք բոլոր սենեակները պարպած են։ Զունկ Լի Եամէնի պաշտօնատունն ալ բանած են Դաշնակիցք։ Դեսպանատանց պաշարման միջոցին Չինացիք մթերքներէն դրին Չինական Պանքային գանձաբանը մտնել։ Ամենամեծ դժուարութեամբ ծակ մը բացին հաստ պատին վրայ մարդ մը մտնելու չափ մեծ։ Այս կերպով կրակի տուին Պանքան։ 25 կափամարտիկներ Օգս. 19ին արտասովոր յանդգնութեամբ յարձակեցան խումբ մը Պէնկալեան Նիզակաւորաց վրայ։ Մաքօլէյ անուն սպայ մը թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ, եւ Նիզակաւորք իրենց վրայ յարձակողներէն ամենքն ալ սպաննեցին բաց ի երեքէն։ Դաշնակիցք մեծ հետաքրքրութեամբ և տեսակ մը մտահոգութեամբ կ'դիտեն Ռուսաց արարքը Բեքինի մէջ և շուրջը։ Կացութիւնը կըրնայ ինչ ինչ ծանրակշիռ դժուարութեանց պատճառ ըլլալ։ Սըր Ռոպէրդ Հարդ յաջողեցաւ ազատել միայն իր անձնական օրագրութիւնը։ Իր բոլոր թանկագին իրեղէնք կորսուած են։ Օգս. 21ին Անգլիացի Հրամանատարն Ցայտարարութիւն մը հրատարակեց պաշտպանութիւն խոստանալով հանդարտ Չինացիներուն, և ըսելով թէ բոլոր գնուած բաներուն դրամը պիտի վճարուի։ Չինացիք Անգլիացւոց վրայ վստահութիւն ունին, մինչդեռ Ռուսք սարսափ կ'ներշնչեն անոնց։»

ՇԱՆԿԱՅ, Սեպտ. 3.— «Բեքինէ նոր լուր չկայ։ Թղթատարական եւ հեռագրական ճիւղերը վերջին աստիճան խանգարուած են։»

ՊԵՐԼԻՆ, Սեպտ. 3.— «Նաւապետ Բօլ Օգս. 25 թուով կ'հեռագրէ Բեքինէ թէ գերման զօրաց մէկ գումարտակը 24ին գրաւեց Ածխաբլուրը՝ Միջնաքաղաքին մէջ։ Անցեալ Եշ. օր հանդէսով անցան մեծ շէնքին մէջէն եւ ամէն սենեակները պտտեցան։

ԲԷՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Սեպտ. 4.—Զօրավար Լինէվիչ Բեքինէ Օգս. 21 թուով կ'հեռագրէ. — «Առնուած տեղեկութեանց նայելով, կափամարտիկ և Չինացի զինուորներ կ'գտնուէին մեծ դարպասատնին հարաւային կողմը։ Օգս. 20ին հրամայեցի քննութիւն մ'ընել այն կողմերը ռուս, ճարոնական, ամերիկեան և անգլիական զօրքերէ ջոկատով մը։ Ասոնք ամբողջ դարպասատնը քննեցին 18 վերստ միջոցի մը վրայ, բայց բան մը չգտան։ Ըսուեցաւ թէ չինացի զօրքերն ու կափամարտիկները փախան։ Ջոկատը գիշերը դարպասատնին մէջ պահակ կեցաւ, և երկրորդ օրը Խազախներն երկրորդ քննութիւն մ'ըրին Դարպասատնին մէջ և ոչ զոք գտան։ Բեքինի նահանգին մէջ գտնուած երկաթուղին բոլորովին քանդուած է, և բոլոր ատաղձները կրակի տրուած են։ Երկաթները միայն կան, մեքենաները բոլորովին վերցուած են։ Մեր զինուորք բանած են Մաչէնի կայարանը։ Երկաթուղին նորոգելու աշխատութիւնք առաջ կը տարուին։ Բէյհօ գետին վրայ նաւարկութիւնն հետզհետէ կ'դժուարանայ ծանծաղուտներուն պատճառաւ։ Դիէնձինէ ի Բեքին երկաթուղին նորոգուած է մինչեւ Եանկ—Ցուն, ուր կամուրջ կ'շինուի այս միջոցիս։ Մինչեւ Լօֆայի կայարանը միայն ճամբան բոլորովին քանդուած է, ինչպէս նաև շատ կամուրջներ, Եանկցէէ ի Բեքին գիծը, գրեթէ 100 վերստի միջոց մը, բոլորովին նոր պիտի շինուի, ոչ երկաթ մնացած է և ոչ այլ ինչ։ Հարկ եղած նիւթեղէնք Շանկայէ ապսպրուած են։ Վարձք խոստացուած է անոնց որք գողցուած իրեղէնները բերեն։»

ՊԱՌՈՆ ՔԷԴԼԷՐԻ յուղարկաւորութեան վրայ Բեքինէ հետեւեալ հեռագիրը կ'հրատարակէ Նորթ Չայնէ Ալկէմայնէ Զայդունկ. — «Սպանիական դեսպան Մ. տը Քօլօկան, իբր Բեքինի դեսպանական մարմնոյն երիցագոյն անդամ, դամբանական խօսեցաւ Պառոն Քէդլէրի յուղարկաւորութեան հանդէսին։ Պառոն Քէդլէրի մահուան առթիւ ամբողջ դեսպանական մարմնոյն ցաւակցութիւնն յայտնեց գերման դեսպանատան քարտուղար Մ. տը Պէլովի, և իր միջոցաւ՝ Վիլհէլմ կայսեր։

ԻՆՉՊԷՍ ԵՂԱՒ ՈՐ ՎԱԼՏԵՐԶԷ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ.—Թայմզի Բարիզեան թղթակիցը Վալտէրզէ կոմսին անուանման պարագաներուն վրայ հետեւեալ շահեկան տեղեկութիւնները կուտայ, քաղելով «բարձրաստիճան դիւանագէտի մը» նամակէն.—

«Եւրոպայի բոլոր դահլիճներն ալ արդէն շատ աղէկ գիտեն թէ ռուս կառավարութեան տուած վերջին որոշումներուն ծագումն ու նպատակը սա է միայն.—

«Երբեք Զարին նախաձեռնութեան արդիւնք չէ Մարէշալ Վալտէրզէի անուանումը, ինչպէս կարծել կուտայ Վիլհէլմ կայսեր ճառը։ Բոլորովին անուղղակի և գրեթէ ըստ դիպուածի միայն Զարն իր հաւանութիւնը տուաւ ի նպաստ այս անուանման։

«Նիքոլա Բ., որուն խորհուրդ հարցուցած էր Գերմանիա՝ հրամանատարութիւնը մէկ հոգիի յանձնելու խնդրոյն համար, առանց վարանելու ընդունեց թէ հարկ է այդպէս ընել, և երբ յետոյ Վալտէրզէ կոմսին անունը տրուեցաւ իրեն, շատ գոհունակ խօսեցաւ անոր վրայ, բայց բացորոշ և անմիջական հաւանութիւն մը չտուաւ։ Այս պարագան էր որ դրդեց զՎիլհէլմ կայսր մարէշալ Վալտէրզէի անուանումը Զարին նախաձեռնութեան վերագրելու։

«Երբ Նիքոլա Բ. Վիլհէլմ կայսեր ճառն իմացաւ և իրեն ըսուեցաւ թէ այս ճառ Ֆրանսայի մէջ անախորժ տպաւորութիւն առաջ պիտի բերէր, անմիջապէս բացատրեց թէ ի՛նչ եղած էր իր բանած ընթացք, և թէ բնաւ միտքէն անցած չէր այն նախաձեռնութիւն զոր Վիլհէլմ Բ. իրեն կը վերագրէր։ Սակայն —բնականաբար— խնդիր չէր կրնար ըլլալ հերքում տալ կայսերական ճառի մը և հրապարակաւ ըսել թէ բուն խնդիրն ի՛նչ էր։ Հետեւաբար, միջոց մը խորհուեցաւ գերման կայսեր ճառին արտադրած տպաւորութիւնն ուղղելու և միևնոյն ժամանակ ֆրանսական զօրքերը գերման զօրավարի մը հրամանին ներքեւ դնելու հարկն ի դերեւ հանելու համար։

«Արդէն յայտնի էր թէ Միացեալ Նահանգները, իրենք ալ, դժգոհ էին իրենց զօրագունդը գերման սպայի մը հրամանին տակ դնելու գաղափարէն։

«Հետեւաբար, նախ և առաջ Միացեալ Նահանգաց դիմում եղաւ, և հարկ չկայ մանրամասնութեանց մտնել հոս կցնելու համար թէ ռուսեւամերիկեան վերջին բանակցութեանց նպատակն ի՛նչ եղած է։ Երկու կառավարութեանց ալ տեսակէտն եղած է Գերմանիոյ փառասիրութիւնը մեղմել, և Վիլհէլմ Հրամանատարութեան մը նախանձելի պատիւը տալով, չիքացնել զայն։»

ԼԻ ՀՈՒՆԿ ՉԱՆԿ ամբողջ Մանջուրիան Ռուսիոյ տալ առաջարկեր է՝ իբրեւ վարձատրութիւն Չինաստանի համար Ռուսիոյ կողմէ յանձնառուած նպաստաւոր պայմաններու։ Կ'ըսուի թէ Խնամակալուհին ալ առատօրէն դրամ կ'վատնէ այս նպատակին համար։

ՌՈՒՍԻԱ Կ'ՋԱՐԴԷ ՄԱՆՋՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ.—Ամուր գետի նահանգէն վերադարձող ուղեւորներ ահռելի մանրամասնութիւններով կ'պատմեն Խազախներուն և Ռուս միւս զօրաց կատարած անգթութիւնները կամ ջարդերը Մանջուրիոյ մէջ։ Այր, կին, տղայ չեն խնայուած։ Ամուր գետը ջարդուած Չինացիներու դիակներով լեցեր է, կ'ըսեն անգլ. օրաթերթերը, Մոսկուայէ հեռագրուած լուրերը մէջ բերելով։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒՀԻՆ Հարաւային Չինաստանի փոխարքաներուն բանած ընթացքը քննել կուտայ՝ զանոնք պաշտօնանկ ընելու համար, որովհետեւ վերջին շփոթութեանց միջոցին օտարաց դէմ զգացումներ ցոյց տուեր են։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ կարմիր Արծուի պատուանշանին երկրորդ աստիճանը տուաւ չինական ջուրերուն գերման նաւատորմին հրամատար դեր ծովակալ Պէնտէմանի։

ՎԵՐՋԻՆ ԿՌԻՒՆԵՐՆ Ի ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—ԵՐԿՐՈՐԴ ԼԷՆԿՍՆԷՔ ՄԸ.— Լ. Ռոպէրդս սա պատերազմական նախարարին.—

Պելֆասդ, Սեպտ. 3.— «Պուլլըր Լիտէնպուրկի վրայ քալելու միջոցին կորսնցուց մէկ հոգի սպաննուած և 14 վիրաւորեալ, որոց մէջ կ'գտնուի ա[illegible] նաւամբրայծ հարիւրապետ Սդիլ։ Որովհետեւ թշնամին շատ ամուր դիրք մը բռնած էր, և կարելի չէր ետեւէն դառնալ, այսօր Պելֆասդ—Տուլնդրում ճամբով գունդ մը ղրկեցի անոր օգնութեան։ Համիլդըն իր առջեւ գտնուած թշնամին քշեց և այս իրիկուն Սուարթ բլուրներուն վրայ բանակած է։ Այս իրիկուն մեր բանակն հասաւ Լորտ Էնիսմոր, պօէր հրամանատարին կողմէ արձակուելով։ Բուանի չափ հիւանդ գերիներ, որք քալելու անկարող էին, երկաթուղիով Լորէնսօ Մարքուէս ղրկուեցան։»

Սեպտ. 2.— «Բէյճըրդ կ'տեղեկագրէ Վարմպաթէ թէ Բըլմըր թեթեւ ընդհարում մ'ունեցաւ Պօէրներուն հետ Ռուիքօր կոչուած տեղւոյն մօտ։ Գրաւեց 100 հրացան, 40,000 փամփուշտ, 350 արջառ և եւ երեք վակոն ռազմամթերքներով լեցուն։ Քանի մը հոգի ալ գերի բռնեց։ Մեր կորուստներն են վիրաւոր երկու հոգի ծանրապէս, հարիւրապետ Պրուք, տեղակալ Ուէյլի և երեք զինուոր թեթեւապէս։ Զօրավար Հարդ Օգս. 31ին յանկարծ յարձակեցաւ թշնամիին վրայ որ կ'ջանար Եօհաննէսպուրկի ջրամբարները խորտակել, քաղաքէն տասն մղոն դէպ ի հարաւ արեւմուտք։ Պօէրք խառնիխուռն փախան։ Մեր կորուստներն են ինն հոգի վիրաւորուած։ Տէվէդի ցրուեալ ուժերուն վերաբերող թշնամեաց փոքրաթիւ խումբեր վերջերս Եօհաննէսպուրկի շրջակայքը գործ մը տեսնել կ'աշխատին։»

ՊԵԼՖԱՍԴ, Սեպտ. 3. —«Բէյճըրդ կ'տեղեկագրէ թէ գնդապետ Բըլմըր անանցանելի մացառուտի մը մէջ երէկ կռուի բռնուեցաւ Պօէրներուն հետ։ Թշնամիին տասներկու վակոնները խորտակեց, գրաւեց 200 արջառ, 350 ոչխար, 40 աւանակ, 12 ձի, 6000 լիպրա ալիւրեղէն, մեծաքանակ [illegible] նպարեղէններէ և զգեստեղէններէ զատ, 24 հոգի ալ գերի բռնեց։ Մեր կորուստներն են 4 հոգի վիրաւորուած և քանի մը հոգի անյայտ եղած։ Պօէրք այս պարտութենէն ետք Բեդըրսպուրկի գծին վրայ կենալով՝ անգլիական գումարտակ մը տանող կառախումբը գծէն հանեցին։ Քանի մը հոգի վիրաւորուեցան։ Բրեդորիայի արեւելեան կողմն առաջին կայանին, այն է Էրսդէ Ֆապրիքէնի հրամատար սպան կ'տեղեկագրէ ինձ թէ տասն այր, քանի մը կին և մանուկներ (ամենքն ալ Պօէր) այսօր իր բանակետը ղեկուցեր են, իրենց հետ տանելով 500 ոչխար, 800 արջառ, 50 ձի, 8 ջորի, 8 վակոն և 6 կառք։»

ՊԱՏՖՈՆԴԱՅՆ, Սեպտ. 2.—«Հրամատար Պօթա տասն թնդանօթներով որոցմէ երեքը խոշոր, ամբողջ օրը ռմբակոծեց զմեզ մեր յառաջխաղացման միջոցին։ Բարձր սարերը բանած է, որք հովիտը կ'գոցեն, և իր թնդանօթները տնկած է այն ճամբուն վրայ, ուրկից միայն կրնանք յառաջանալ դէպ ի հիւսիս։ Այսպէս իր դիրքը բացառաբար սքանչելի կերպով զօրաւոր է։ Պուլլըր յարձակեցաւ առաջ ամէն կողմէ քննութիւն կ'կատարէ դիրքին վրայ։ Այս օրուան գործողութեանց նպատակն էր թշնամիին կարգադրութիւններն ու ոյժն իմանալ։ Ամէնէն նախայարձակ գունդերն հրամատար Պօթայի հետ են։»

—Սեպտ. 3.— «Թշնամիին խոշոր թնդանօթներն (Լօնկ Դօմ) երեք հարիւր մէկ ռումբ նետեցին մեր կողմը, բայց բարեբախտաբար մեր կորուստը քիչ է, թէև ռումբերը կ'պայթէին ճիշտ մեր թնդանօթաձիգներուն մէջտեղ։ Պուլլըրի գունդն Օգս. 21էն ի վեր ամէն օր կ'կռուի։ Տասներկու օրուան կորուստներն եղած են մէկ սպայ սպաննուած և երեք սպայ իրենց առած վէրքերէն մեռած, մէկ սպայ գերի և 16 սպայ վիրաւոր, 25 զինուոր սպաննուած, 34 անյայտ եղած, և 189 վիրաւորուած։ Կ'ըսուի թէ թշնամիին կորուստները մերինէն շատ աւելի ծանր են։ Պօէրք հոս մանաւանդ մեծ դիմադրութիւն կ'ընեն։ Իրենց դիրքը մեզի համար հոս աւելի դժուար է քան Թրանսվալի դիրքը՝ Երկրորդ Լէնկսնէք մ'է արդարեւ։ Ճակատ առ ճակատ յարձակում չենք ըներ, որովհետև հարկ պիտի ըլլայ ծանր կորուստներ կրել, ինչպէս կրեցինք ի Լէնկսնէք։ Քանի մը գերի բանած ենք։»

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ.— Օտեսայէ եկած հեռագրերու նայելով, թէև պուլկար և ռումանական խնդիրը գործնականապէս փակուած կը նկատուի, իրեն ետեւ դառնութիւն մը ձգած է թէ՝ ի Պուքրէշ և թէ ի Սօֆիա։ Քաղաքական հակառակութիւն մը այս կերպով մուտ գործեց մտքերուն մէջ։ Հարաւային Ռուսիոյ պուլկար գաղթականք, որք Պուլկարիոյ ռազմական բանակին կ'վերաբերին, շարունակ հայրենիք կ'դաղթեն պատերազմական նախարարին հրահանգներուն պատասխանելով, և ասիկա ցոյց կուտայ թէ, մինչ պուլկար կառավարութիւնը լաւագոյնին կ'յուսայ, յոռեգոյնին կ'պատրաստուի։ Բեդերսպուրկի օրաթերթերը կ'ըսեն որ, եթէ չըլլային Չինական դժուարութիւնք, և եթէ Եւրոպա իր բոլոր ուշադրութիւնը Բեքինի դէպքերուն վրայ կեդրոնացուցած չըլլար, Սօֆիայի եւ Պուքրէշի միջեւ յանկարծ ծագած այս տագնապ կրնար տարբեր վախճան ունենալ։

ՈՍԿԻԻ ԳԻՒՏ.— Մոսկուայէ կ'հեռագրեն թէ Օրէնպուրկի Խազախներուն վերաբերեալ երկրին մէջ՝ Վէօխնէ—Ուրալսքի մօտերը ձոյլ ոսկի գտնուեր է։ Երեք կոյտ գայլախազ, իւրաքանչիւրն 53, 39 և 22 լիպրա կշռող, գտնուեր են մակերեւոյթէն մէկ ոտք վար և իրարմէ վեց ոտք հեռի։ Հաշուի եղած է որ երեք կոյտերն ի միասին 57 լիպրա ոսկի կ'պարունակեն, բայց տակաւին կոտրուած են։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Սեպտ.—Ամօյէ կ'հեռագրեն Սեպտ. 6 թուով.—«Հոս և ի Քուլանկ Ֆու ցամաք ելնող օտար զինուորք և նաւազք ետ կանչուեցան»։

ՇԱՆԿԱՅ, 8 Սեպտ.—Ճարոն իմացուց Մեծ Տէրութեանց թէ ռուսական առաջարկին համաձայն տրամադիր է իր զօրքերը Բեքինէ ետ կանչելու։ Միայն թէ իրեն կ'վերապահէ պահակախումբ մը թողուլ Չինու մայրաքաղաքին մէջ, իր դեսպանատան պաշտպանութեան համար։ Ճարոն կը յաւելու թէ իր հաւանութիւնը տալու համար կ'ուզէ նաև որ Չինու կառավարութիւնը խնդրէ Բեքինը պարպել և առաջարկէ օրինաւոր բանակցութեանց սկսիլ հաշտութեան համար։

ՔԷՕԼՆ, 8 Սեպտ.—Քէօլնիշէ Զայդունկ կ'հերքէ թէ Գերմանիա բրաւախոհութիւն մը առաջարկած ըլլայ Բեքինը պարպելու մասին։

ՇԱՆԿԱՅ, 8 Սեպտ.—Զօրավար Եունկլու իր զօրքերով Բօադինկֆուէ Քալանկֆու քշուեր է։

ՇԱՆԿԱՅ, 8 Սեպտ.—Չինական լրագիրք հրովարտակ մը կ'հրատարակեն որ նախարարութեանց նախագահներուն և քարտուղարներուն կը հրամայէ Բօադինկֆու երթալ՝ կառավարական գործոց մէջ կայսեր օգնելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Սեպտ. — Հեռագիրք նոր շփոթութիւններ կ'ծանուցանեն Վէնդրովի (?) և Լունկչաւի մէջ։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, 8 Սեպտ.—Բեքինը պարպելու մասին յարուցուած խնդիրներուն գոհացուցիչ և անմիջական լուծում մը տալ կ'յուսացուի։

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Սեպտ. — Լորտ Ռոպէրդս կ'հեռագրէ թէ Տըննաուալտ և Պրուքլըրսդ զօրավարներն Եշ. օր գրաւեցին Լիտէնպուրկը։ Պօէրք քշուեցան։

ԿԼԱՍԿՕ, 8 Սեպտ.— Ժանտախտի երկու դէպք պատահեցաւ այսօր։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 8 Սեպտ.—Արքայական ամուսնոյն ճամբորդութիւնը Սերպիոյ ներքին գաւառներուն մէջ՝ յետաձգուեցաւ, Տրակա թագուհին մայր ըլլալու վիճակին մէջ գտնուելով։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 8 Սեպտ.—Գնդապետ Սիմոնովիչ պաշտօնանկ եղաւ։

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱՑ

Թիւ 11 Լալէ ճօոյ, Բէրա

Վարժարանը պիտի վերաբացուի առաջիկայ Սեպտ. 1ին, Ուրբաթ օրը։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալ ուզող պատուական ազգային կրնան տեսնուիլ ամէն օր, առաւօտէն մինչեւ կէս օր, Վարժարանին Տեսչուհւոյն, Տ. Ազնիւ Զօհրապին հետ։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

8—1 Համազգեաց Վարժարանի

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պոլսոյ աստիճան տրուեցաւ կայս. Պալատան թարգմանիչներէն և Հանրային պարտուց Վարչութեան օսմ. Քոմիսէր Շէֆիգ-իւլ-Մուէյյիտ պէյի. Ուլայի Ա. աստիճան՝ Պետական Խորհրդոյ անդամ Ֆիլիբ Մէլհամէ էֆ.ի, կայս. Պալատան թարգմանիչ Մէմ. տուհ պէյի. Միւթէմայիզի աստիճան՝ Վանայ նահանգին հեռագրական և թղթատարական ընդհ. Տնօրէն Նաքիֆ էֆ.ի. Սալիսէի աստիճան՝ Պուլկարական գործակատարութեան քարտուղար Եօժէֆ Սիւլէյման էֆ.ի։

—Ատանայի նահանգին Օսմանիէ գաւառակին Գոյմագամ անուանուեցաւ Խիզանի նախորդ Գոյմագամ Ֆուատ պէյ։

—Ակսանսկուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Խարբերդի թղթակցութեան դիւանին Ա. Քարտուղար Նուրի պէյի. Ակսանսկուռ Օսմանիէ՝ կայս. Դիւանի Ա. Թարգմանիչ Տաւուտ էֆ.ի, Պուլկարիոյ Օսմ. Քոմիսէր Նէճիպ Մէլհամէ էֆ.ի, և Պալատական Նուիրակ Տ. Պօնէգիէի. Ա. Օսմանիէ՝ Մարօնիներու Պատրիարք Տ. Էլիաս. Բ. Մէճիտիէ՝ Յունաց Պատր. Փոխանորդ Տ. Խրիսոսդոմոսի, և անգլ. դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդ. Կօտօն Բոնսոնպիի։

—Ա. Շէֆագաթ՝ Վիլհէլմ կայսեր թիկնապահ զօրավար Վիդիլի տիկնոջ. Իմթիազի ոսկի շքանշան՝ Սէ-Լերան դեսպան Մ. Պաքիչի, Գերմանական Թեւթօնիա ընկերութեան նախագահ Տօքդ. Նաճէրի. Իմթիազի ոսկի և արծաթ շքանշան՝ կայս. Դիւանին Ա. Թարգմանիչի օգնական Իզզէդ պէյի, և սպանդանոցներու Ա. քննիչ Օսման պէյի։ Լիագամի ոսկի շքանշան՝ Խարբերդի Հիւպատոսական Դիւանին Տնօրէն Թէվֆիգ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Ուրբաթ իրիկուն, ռուս դեսպան Մ. Զինովեվ, սերպ դեսպան Մ. Միյաթովիչ, Պարսկական արտասովոր պատուիրակ Էրֆա-իւտ-Տէօվլէ Բրէնս Միրզա Րիզա խան, ծովակալ Քարիզով, և գնդապետ Բէգրովիչ Եըլտըզի կայս. Պալատան մէջ ճաշեցին յատուկ հրաւիրմամբ, և ապա պատիւ ունեցան ոչ—պաշտօնապէս ներկայանալու Օգոստափառ Կայսեր»։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Կայս. հրամանաւ, կայս. Պալատան Ա. Քարտուղար Թահսին պէյ արտօնուեցաւ ընդունելու և ի հարկին կրելու Ս. Աննայի ականակուռ պատուանշանը, զոր շնորհած է Ռուս կառավարութիւնը։

ՄԻՐԶԱ ՐԻԶԱ ԽԱՆ. — Պարսկական արտասովոր պատուիրակ Միրզա Րիզա Խան, կայս. Պալատան մէջ տրուած կոչունքին առթիւ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ մասնաւոր պատուասիրութեան արժանացաւ։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն քանիցս բարեհաճեցաւ խօսիլ Իր բարձրաստիճան հիւրին հետ, և փափաք յայտնեց զինքը վերստին տեսնել Կ. Պոլսոյ մէջ։

—Միրզա Րիզա Խան, երէկ Պոլսոյ մէջ պտոյտ մը կատարելէ վերջ, Պէօյիւքտէրէ երթալով ներկայ գտնուեցաւ Խարբերդի քարտուղար Նուրի պէյի կողմէ տրուած կոչունքին, և այս առթիւ անակնկալ մը ունեցաւ։ Նուրի պէյի աղջիկն եղանակեց ա՛յն պարսկերէն ոտանաւորը զոր Պարսիկ իշխանը լուսավառութեան գիշերը ներշնչուելով գրած էր ի պատիւ կայս. Յոբելեանին։

—Պարսիկ իշխանն երէկ իրիկուն Մեծ—Կղզի երթալով, ներկայ գտնուեցաւ պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ Խանի կողմէ տրուած կոչունքին, հիւրամեծար Սաատի փաշայի հետ։ Իշխանն այսօր արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի ի Մարիէնպատ, ուղղակի Պարսից Շահին քով երթալու։

—Միրզա Րիզա Խան կայս. յոբելեանին առթիւ հրատարակուած բոլոր գործերէն հաւաքածոյ մը պատրաստեր է, Պարսկաստան ղրկելու համար։ Նոյնպէս Վասփորի, Օսմ. յիշատակարաններու և Ժամանակ միջիթներու լուսանկարներէն ալպոմ մը պատրաստեր է, գնելով նաև Օսմ. ճարտարարուեստի վերաբերեալ բազմաթիւ առարկաներ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ արտասովոր պատուիրակ ծովակալ Քարիզով և իր հետեւորդները երէկ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով մայրաքաղաքէս մեկնեցան ի Բեդերսպուրկ։ Հիւրամեծար Շաքիր փաշա և ռուս դեսպանատան պաշտօնատարք կայարանին մէջ ողջերթ մաղթեցին։

ՇԱՀՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.—Կ'հաստատուի մեր Շբ. օրուան թուով տուած այն լուրը թէ Շահը Պոլիս ևս պիտի այցելէ։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահ, Մարիէնպատի ջերմուկներն երթալէ վերջ, ուղղակի Պոլիս պիտի գայ։ Պարսիկ ինքնակալին ընդունելութեան համար պատրաստութիւնք կ'կատարուին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնոր ի մօտոյ մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի արձակուրդով,

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Ֆէրիգ Մէհմէտ Ալի փաշա, կայս. հրամանաւ, Սուրիա ուղեւորեցաւ, Հիճազի երկաթուղւոյն արագ շինութեան վրայ հըսկելու համար։

—Գերման հարիւրապետ Անկէլիս, որ Հիճազի երկաթուղւոյն շինութեան համար կազմուած երկու վաշտերուն ուսուցիչ կարգուած էր, Դամասկոս ժամանելով, իր պաշտօնին ձեռնարկեր է։

—Վանայ կուսակալն հեռագրաւ ծանուցած է Հիճազի երկաթուղւոյ բարձր յանձնաժողովին թէ նահանգին բոլոր պաշտօնատարք իրենց մէկ ամսաթոշակը թողած են ի նպաստ երկաթուղւոյ շինութեան, Սեպտ.էն սկսեալ ամսական 10% հանձնատուութեամբ։

ՖԱՐԱՅԻ Հրեայ հասարակութեան կրօնական պետերը, միւս կրօն. հասարակութեանց պետերուն պէս, կայս. հրամանաւ, մասնաւոր կնիք մը պիտի ունենան։ Հաստատուած է թէ Ֆարայի Հրեայք կրօն. ո և է կապ չունին միւս Հրեաներուն հետ։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ մէջ, կայս. հրամանաւ, 250 հոգիէ բաղկացեալ հեծելագունդ մը պիտի կազմուի։

ԿԱՅՍ. ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ առթիւ, Ճաբոնի կայսրն ու Աֆղանստանի Էմիրն ևս շնորհաւորական հեռագրեր ուղղած են առ Վեհ. Կայսրն։

ԼՐԱԳՐԱՑ ԲՈՒԼԸ.—Իզմիրի և Սելանիկի պաշտօնական լրագիրք, Ահէնկ, Ասըր, եայլն. իրենց երախտագիտութիւնը կ'յայտնեն առ Վեհ. Կայսրն, Որ բարեհաճած էր Թուրք լրագրաց բուլը ջնջել։ Իզմիր հրատարակուած յունարէն Արմօնիա և Ամալթէա թերթերուն Շբ. օր Պոլիս հասած թիւերը բուլ չէին կրեր, կ'ըսէ Սէրվէդ։

ԻՄԹԻԱԶԻ պատուանշանին Մեծ ժապաւէնը տրուեցաւ Գերման դեսպան Պառոն Մարշալի։

ՊԵԼԿՐԱՏԷ կ'ծանուցուի թէ օսմ. դեսպան Ֆէթհի փաշա Սէմէնտրիա երթալով, ուր կ'բնակի արքայական ամոլը, Վեհ. կայսեր շնորհակալութիւնն յայտնեց Աղէքսանդր թագաւորին, կայս. յոբելեանին առթիւ իր ուղղած շնորհաւորական հեռագրին համար։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Իզմիրի առողջապահական իշխանութիւնք հրաման ընդունեցան բանալու այն խաները, ուր համաճարակ հիւանդութիւնը ծագած էր, Սակայն եւ այնպէս այդ խաներ խնամով պիտի ապաննիսուին։

ՌՈՊԷՐԴ ՔՈԼԷՃԻ Գերմաներէնի ուսուցիչ Տօքդ. Վայց, կ'ըսուի թէ, անձնասպան եղեր է Պերլին՝ի մէջ,

ԻԶՄԻՐԻ ԹՈՒԶԸ.—Իզմիրի լրագիրք կ'իմանան թէ տեղւոյն թուզին եւ չամիչին ներածութեան դէմ Ամերիկայի դրած արգելքն ի մօտոյ գոհացուցիչ լուծում մը պիտի ստանայ։ Ամերիկեան հիւպատոսին թախանձանօք, Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը մտադիր է եղեր արգելքը ետ առնել։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ Անգլ. Նաւատորմին մէկ մասն ընդհուպ Իզմիր կ'սպասուի։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ նոր մարմնոյ մը կազմութիւնը, ինչպէս ծանուցած էինք, վերջնապէս որոշուած է։ Այս մարմին 30 Բօլիսներէ պիտի բաղկանայ, եւ իր պաշտօնը պիտի ըլլայ Պոլսոյ եւ մանաւանդ Բերայի թաղերուն մէջ հսկողութիւն ընել, վատահամբաւ տուները փակելու համար ա՛յն թաղերուն մէջ ուր պատուաւոր ընտանիքներ կ'բնակին։ Ոստիկանական այս նոր մարմինը ամսական 700 ոսկի ծախք մը պիտի պատճառէ Պետական Գանձուն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ.—Գարիին գինը կը բարձրանայ Եւրոպայի մէջ։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ նահանգին եկամտական քննիչը Պոլիս պիտի կանչուեցաւ եկամտական ինչ ինչ կարեւոր գործերու վրայ բացատրութիւն տալու։

ՀԱԼԷՊԻ կուսակալին հիւանդութեան պատճառաւ, Հալէպի եւ Ատանայի զինուորական հրամատար Ֆէրիգ Ալի Մոհսին փաշա փոխանորդաբար կ'վարէ նահանգին վարչական գործերը։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՄՆՏՈՒԿԻ նախկին Տնօրէն Յակոբ էֆ. և օգնականը՝ Լեւոն էֆէնտի Փափազեան ասկից առաջ մէկ տարուան բանտարկութեան, և զանազան անձոյ փոխառուներու անուամբ Մնտուկէն գողցուած 40,000 ոսկին [.*] վճարելու դատապարտուած էին Նախագահ Ատենի վճռով։ Վերաքննիչ Ատեանն որոշում տուած էր թէ ի բացակայութեան դատապարտուած Լեւոն էֆ. ի մասին օրինական ժամանցում [Մէրուրի զէման] տեղի ունեցած է, որովհետեւ Նախագահ Ատենի վճիռը չէր հաղորդուած Լեւոն էֆ.ի բնակած տունը։ Այս որոշումը բեկանելու համար, Վճռաբեկ Ատենին դիմում ըլլալով, այս վերջինն որոշեց մերժել Ապահովութեան Մնտուկի փաստաբաններուն խնդրագիրը, որովհետեւ օրինական 5 ոսկին վճարած չէին, իսկ ընդունեց Ընդհ. Դատախազութեան խնդրագիրը, որ Վճռաբեկ Ատենին դիմած է Վերաքննիչ Ատենի վճիռը բեկանել տալու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ քարափին վրայ շինուած առժամեայ մաքսատուները, կայս. հրամանաւ, պիտի փլցուին, և մաքսատան հին տեղւոյն վրայ նոր մաքսատուն մը պիտի կառուցուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ —Պրուսայէ մասնաւոր հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ երեկ առաւօտ երկրաշարժի երկու ցնցում զգացուած են Բազարքէօյի մէջ, բայց բարեբախտաբար ո և է վնաս չէ պատահած։

—Ատաբազարի մէջ ևս, Օգոստ. 24ի գիշերը, և Օգոստ. 25ի առաւօտուն երկու ցնցումներ զգացուեր են, առաջինը թեթեւ և երկրորդը սաստիկ։

—Թիրէի մէջ ևս Օգոստ. 23ին երկու ցնցումներ զգացուեր են։ Բարեբախտաբար ո և է վնաս չէ պատահած։

ՆՈՐ ՀԱՍՈՅԹ.—Այս անգամ հրեայ մ'է որ հասոյթի նոր աղբիւր մը գտած է։ Իսագ, որդի Եսուէֆի, ծրագիր մը մատուցանելով Պետական Խորհրդոյ, կ'առաջարկէ Կ. Պոլսոյ եւ նահանգներուն մէջ բոլոր շէնքերուն վրայ թիթեղեայ թիւ դնել, եւ իւրաքանչիւրէն 6) փարա տուրք առնել։ Պետական Խորհուրդն Նէմաական նախարարութեան կարծիքը խնդրած է այս մասին։

ԷՐԷՅԼԻԷ մասնաւոր հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Սիւմէնէօյի Քեամիլ անուն աւազակապետը, որ Էրէյլիի կողմերը կ'ասպատակէր, օսմ. զօրաց կողմէ սպաննուեր է, և իր ընկերներէն մին ալ վիրաւորուեր է։

ԽԱՐՏՈՑԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Հալըճըօղլուի մէջ, պղպջատ խարտոցի գործարան մը հաստատուած է։ Հաշուի եղած է թէ օտար երկիրներէ տարին 400 հազար տրցակ խարտոց կ'ներմուծուի ի Թուրքիա։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութիւնը Բարիզի Արուեստահանդէսին սօմ. տաղաւարին մէջ ժանրանկար Թորփիլանաւ մը ի տես դրած էր։ Թուրք թերթերը կ'ծանուցանեն թէ Արուեստահանդէսին Գնահատիչ Մարմինը (ժիւրի) ոսկի չքանշան մը տուեր է, Օսմ. Արքունի Նաւարանին այս արտադրութիւնը գնահատելով։

ԶԵՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅՔ.— Տիւզճէ գաւառակին Ազնէշէհր գիւղախմբին Միւտիր Թալաթ էֆ. և Թահսին քարտուղար Մէճիտ էֆ. պատաստանի ենթարկուեցան իրենց գործած զեղծումներուն պատճառաւ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Թօգատի Էրպաա գաւառին մէջ ասպատակող աւազակապետ Գարա Եուսուֆ և իր ընկերը՝ Պետրոս՝ ձերբակալուեր են ոստիկան-զինուորներուն կողմէ։

ՀՐԴԵՀ.— «Լըքօնոմի Սօսիալըդի Քօօբերադիվ» հանրածանօթ անգլ. մեծ վաճառատունն երէկ գիշեր ամբողջովին հրոյ ճարակ եղաւ։ Հրդեհը ծագում առաւ նոյն վաճառատան ստնդուղին կողմէն ժամ 4ին միջոցները, և տեւեց մինչեւ ժամ 8, 4 ժամուան մէջ մոխիր դարձնելով նոյն վաճառատունն իր բոլոր մթերանոցներով, ինչպէս նաև Ազարեան խանն ու գերման վաճառական Մ. Լանկէի ջրմուղի վաճառատունը։ Կ'ըսուի թէ անգլ. մեծ վաճառատան ապրանքները 14,000 անգլ. ոսկւոյ ապահովագրուած էին զանազան անգլ. ընկերութեանց. իսկ շէնքն ալ 3,500 ոսկւոյ ապահովագրուած էր։ Մ. Լանկէի վաճառատան ապրանքներն ապահովագրուած էին 120,000 Փր.ի։ Անգլ. վաճառատան մէջ բնակող պահապաններէն չորսը՝ Երկիլերիցի Միխալ, Եորկի, Նիկոլէցի Ռուբէն և Լազարի ձերբակալուեցան։ Միւս պահապաններէն Նիկոլէցի Խրիստօ և Իլիա մէջտեղ չկան, որով կ'կարծուի թէ վաճառատան աւերակներուն տակ մնացած են։ Լանկէի վաճառատան քիւերն յանկարծ փլչելով, ոստիկան մը և 8 ջրանկիրներ տակը մնացին, և ոմանք իրենց գլխէն, այլք ձեռքերէն ու ոտքերէն ծանր վէրքեր առին։

—Երէկ գիշեր, ժամ 2ին միջոցները, Ղալաթիոյ Ապաճըլարի պողոտային վրայ, խավծարճիի մը խանութէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց անմիջական օգնութեանց շնորհիւ շուտով առաջքն առնուեցաւ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Մահմուտիէ թիւ 2 շոգենաւն երէկ ժամ 6ին միջոցները Կամուրջէն մեկնելով Գասը գիւղ կ'երթար, երբ Սարայ-Պուռնուի բացերը յանկարծ կաթսայի խանգարում ունեցաւ։ Ուղեւորք և մանաւանդ կանայք խուճապի մատնուելով, սկսան պոռալ կանչել։ Շըրջակայ նաւակներ, և մանաւանդ շոգենաւ մը օգնութեան փութալով, ժողովուրդը մակոյկներով փոխադրուեցաւ միւս շոգենաւը։ Բարեբախտաբար կեանքի կորուստ չպատահեցաւ։

ՇԻՐՔԷԹԻ 42 թիւ շոգենաւը, որ կամուրջէն նաւարան տարուած ատեն աւազանին տակէն փրթած և ծովուն տակ գացած էր, յետ բազում դժուարութեանց նորէն վեր առնուեցաւ 10 դրկ-չափ, Գասըմ—փաշայի մօտ, ուր պիտի մնայ մինչեւ որ կարելի ըլլայ ըստ բաւականին վեր հանել և նաւարանի աւազանին մէջ մտցնել։

ԿԻՄԱՆԱՆՔ ԹԷ «Իւնիօն» Հրդեհի ու Կենաց Ապահովագրական Ընկերութիւնը, որ հանրածանօթ է Թուրքիոյ մէջ իր գործառնութեանց ընդարձակութեամբը, Բարիզի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ ամենաբարձր վարձատրութիւնն ստացած է՝ ՄՐՑՈՒՄԷ ՎԵՐ Երդուեալներու Անդամ (membre de Jury, Hors Concours) նշանակուելով։ Ասիկայ արժանաւոր գնահատութիւն մ'է սոյն առաջնակարգ Ընկերութեան մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ բանած ընկերական մեծ դերքին։

ԱՌԵՒՏՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Յդ Տարեշրջան

Առեւտրական վարժարանի Դ. դասարանը կազմուած ըլլալով, վաճառականութեան, տնտեսագիտութեան, ... և այլն ճիւղերը կ'սկսին այս տարի։ Ի յիշատակ հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Էսաեանի երեք աշակերտներ պիտի ընդունուին մրցումով այս դասարանի մէջ Տնօրէնութեան կողմէ։ Կարօտ ուսանողներ կրնան օգտուիլ այս առիթէն, օրհնելով անմոռանալի բարերարին յիշատակը։

Հիմնադիր—Տնօրէն
3—1 ՅԱԿՈԲ ԲԱՂՐԱՏՈՒՆԻ

ՏՔԴ. ԽՈՒԽՈՒՌՈՒՆԻ

Կ'դարմանէ ներքին և արտաքին ամէն տեսակ հիւանդութիւնները, նոյնպէս գաղղիական ախտը, ծննդաժիգային և մորթային հիւանդութիւնները, մասնագէտ է մանաւանդ ստամոքսի և աղիքներու հիւանդութեանց։ Տքթ. Խուխուռունի գլխաւոր յատկութիւնն է որ նախնի բժշկութեան ալ տեղեակ է և աւելի բուսական դեղերով կ'դարմանէ քան թէ քիմիական.— Կ'գտնուի ամէն օր իր բնակարանը, Սկիւտար վերին Իճատիէ Կարապետ Խալֆային այգիին դէմ։ Դչ. օրերը 7—9 ժրի կ'դարմանէ. Գչ. և Շբ. օրերը 6—8 Եմի-գարու հիւանդ կ'ընդունի իր նախկին բնակարանը։ 25—4

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆ
Ի ՀԱՆԳԻՍՏ ՀՈԳՒՈՅ
Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՋԱՆՇԵԱՆՑԻ

Երէկ առաւօտ մայրաքաղաքիս բոլոր թաղերէն հաւատացեալներու խուռն բազմութիւն մը կ'դիմէր Մայր-Եկեղեցի, ներկայ գտնուելու համար «որբոց խնամակալ» Պ. Գրիգոր Ջանշեանցի հոգւոյն համար մատուցուելիք պատարագին և կատարուելիք հոգեհանգստեան պաշտօնին։ Ժամ 3ին Մայր Եկեղեցւոյ ընդարձակ տաճարն արդէն լցուած էր արանց և կանանց բազմութեամբ։ Տաճարը չքեղապէս լուսազարդուած էր։ Ս. Պատրիարքը՝ որ Շբ. գիշեր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ անցուց, կանուխէն Մայր Եկեղեցի իջնելով, ներկայ գտնուեցաւ ժամերգութեանց և յետոյ պատարագը մատոյց։ Աւետարանը կարդաց Տրապիզոնի Առաջն. Տեղապահ Պէշիրկեան Տ. Խորէն Ծ. Վրդ.ը, իսկ վերաբերումը կատարեց Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քարոզիչ Դանիէլեան Տ. Ներսէս Վ.։ Գալփաքճեան Տ. Եղնիկ և Ցակոբեան Տ. Վահան Ծ. Վրդ.ները կ'սպասաւորէին պատարագիչ Սրբազանին։ Զորս քահանաներ միասին կ'խնկարկէին։ Դասին մէջ կ'գտնուէին Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ, Վեհապետեան Տ. Մկրտիչ, Դուրեան Տ. Եղիշէ, Այվազեան Տ. Յովսէփ Սրբազանները, բազմաթիւ վրդ.ներ եւ քահանաներ, Կրօնական և Քաղաքական Ժողովոց, Տեսուչ Խորհրդոց, Նպաստից Յանձնաժողովոյ կողմէ ներկայացուցիչներ։ Վարչական դիւանի տեսուչ Թէլեան Բարթող էֆ., որ միանգամայն Նպաստից Յանձնաժողովոյ ամէնէն գործօն անդամն է. Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան գլուխն անցած՝ կ'հսկէր բարեկարգութեան և հոգ կ'տանէր հրաւիրեալներու հանգստութեան։ Վարի դասը գրաւած էին Մայր վարժարանի աշակերտներն ու աշակերտուհիները։

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ՔԱՐՈԶ

Ս. Պատրիարքն իր քարոզն սկսաւ բնաբան ունենալով, «Լեր որբոց որպէս հայր և եղիցես որպէս որդի Բարձրելոյն»։ «Սկզբունք մ'է այս,» շարունակեց Ն. Սրբազնութիւն, որ զմեզ կ'դրդէ բարիքներ գործել, առաքինական և ազնիւ գործերու ձեռնամուխ ըլլալ, որք միանալով մարդկային բնութիւնը կ'ազնուացնեն։ Մեք հողեղէն տարածքս, երկրին հետ կապուած ենք և կ'ուզենք երկինք բարձրանալ, հոն աւելի մօտ ըլլալու համար Բարձրելոյն։ Որդի Աստուծոյ ըլլալ, Անոր նմանիլ, բան մ'է՝ որուն ամէն սիրտ կ'բաղձայ. ուրեմն եթէ կ'ուզես որդի Աստուծոյ ըլլալ, հօր պէս եղիր որբոց։ Քրիստոս ոչ միայն փոքրերն իր շուրջը կ'հաւաքէր, զանոնք կ'օրհնէր և անոնցմէ կ'սիրուէր, այլ անձնդրութեան օրինակ ցոյց կուտար զանոնք։ Ան որ կարօտեալները կ'խնամէ, տնանկները կ'մխիթարէ, իր աղքատ եղբօր օգնութեան ձեռն կ'կարկառէ, ներքին գոհունակութիւն մը կ'զգայ և մեզ յարգանք կ'ազդէ, բայց ան որ որբեր կ'խնամէ և անոնց պաշտպան կ'հանդիսանայ, ան մասնաւորապէս մեր սրտին մօտ կ'ըլլայ. վասն զի մանուկ մը երբ իր առաջին քայլերուն մէջ զինքը խնամող ու գգուող ծնողքէ զուրկ է և չի գտներ պաշտպան մը որ նիւթականին հետ բարոյականին ալ հոգ տանի, կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ կ'ըլլայ այդպիսի մանկան մը ապագան։ Ամէնէն մեծ բարիքն որբ մանուկը խնամելուն մէջ կ'կայանայ. և ահա ասոր համար Իմաստունը կ'ըսէ. «Լեր որբոց որպէս հայր և եղիցես որպէս որդի Բարձրելոյն»։ Ուրեմն նա որ որբերու խնամքն յանձն կ'առնէ, այնպիսին մեծ յիշատակի արժանի կ'ըլլայ։ Մեր այսօրուան յիշատակութիւնը մի այդպիսի անձի համար է որ որբերու խնամոց համար իր ջանքը չխնայեց։ Պ. Գրիգոր Ջանշեանց՝ թէպէտ մեզմէ հեռու, ծնած օտար երկրի՝ Թիֆլիզի մէջ, սնած, զարգացած և ուսած Մոսքուայի մէջ, սակայն բարի համբաւը սահման չի գիտեր, որովհետեւ լեռներն ու ծովեր չեն կրնար սահման դնել բարի գործերու։ Եւ մեք հաւաքուած ենք հոս, այս սուրբ տաճարին մէջ կատարել այդ հանգուցեալ մեծանուն բարերարին մահուան քառասնօրեայի յիշատակը։ Բախտին ճոխութիւնն անոր ձեռքերուն մէջ չէր դրած մեծամեծ գանձեր, բայց ամէնէն մեծ հարստէն աւելի բարիք գործել յաջողեցաւ իր գրչովն ու սրտով, վասն զի հանգուցեալը սրտի մեծ հարստութիւն ունէր՝ իմացական մեծ կարողութեան հետ լծորդուած։ Իբր հրապարակագիր մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ։» Սրբազան քարոզիչն յայտնելով թէ գրչի մէկ հարուած մը՝ կրնայ ժողովրդին կարծիքներն ուղղել դէպ ի բարին կամ դէպ ի չարը, մաղթեց որ ամէն լրագրական հրատարակութիւն ի բարին ուղղուէին, ինչպէս ըրած էր հանգուցեալ Պ. Գրիգոր Ջանշեանց, «որ թէեւ համեստ ծնողաց զաւակ, ուսմամբ և ձիրքերով աւելի ճոխացած՝ նպատակ ունեցաւ իր գրիչը գործածել միայն մարդկութեան օգտակար ըլլալու նպատակաւ։ Իր ձայնն ամէն կողմ լսելի եղաւ և ամէն կողմէ հասած օգնութիւններու շնորհիւ՝ կրցաւ կարօտելոց օգնել և բանալ տասնեակ որբանոցներ, որոց համար յաջողեցաւ ա՛յնչափ գումար հասցնել, որչափ որ բաւական պիտի ըլլար չորս տարուան համար այդ որբանոցներու ծախքերն ապահովել։ Այդ գումարներն իր գրպանէն չտուաւ և անգամ մ'ալ հանգուցեալ բարերարը լրագրաց մէջ կարդալով որ իր ղրկած գումարներն իր անուան կը վերագրուէին, իր համեստ գրչովը բողոքագիր մը յղած էր մեզ որուն մէջ կ'ըսէր. «Ինչո՞ւ այդպէս կ'գրեն, քանի որ իմ ղրկած դրամներ իմ հասցէիս ուղղուած օգնութիւններէ գոյացած են. անոնք իմս չեն բնաւ, այլ իմ միջնորդութեամբ հաւաքուած գումարներն են միայն։» Ահա այսպիսի համեստ մեծ բարերար մ'է, որ իր 50 տարիներուն մէջ տակաւին, կ'մեկնէր աշխարհէս դժնդակ հիւանդութեան մը հետեւանօք, մեծ պարապ մը թողլով ի շարս Ազգային բարերարաց։ Արդարեւ հանգուցելոյն գտնուած կողմերէն ուրիշ օգնութիւններ ալ հասան մեզ բաշխուելու համար կարօտելոց և որոցմով որբանոցներ բացուեցան։ Անցեալ տարի հանգուցելոյն գրական գործունէութեան 25ամեայ յոբելեանը կատարուեցաւ, և այս առթիւ զինք ողջունեցինք իբրեւ «Խնամակալ Որբոց», և այդ յոբելեանին արդիւնքն ալ դարձեալ կրցաւ որբանոց մը բանալ։ Հայը ամէնուրեք հաւատարմաբար ծառայած է այն Պետութեան, որոյ հովանաւորութեան ներքեւ կ'գտնուի։ Պ. Ջանշեանց Ռուսիոյ պետութեան ալ կրցած էր օգտակար ծառայութիւններ մատուցանել, օգնելով նոյն իսկ Ռուսիոյ կարօտեալներուն և կարօտ ուսանողներուն իր հրատարակութեանց արդիւնքով։ Այսպէս կազմուած էր իր մեծ համբաւն և այդ համբաւին ազդեցութեան և արդեանց շնորհիւ էր որ որբերու գործին մէջ ամենուստ ողորմութեան լումաներ եկած թափած էին Ջանշեանցի ձեռաց մէջ, որ գիտէր զանոնք իրենց նպատակին գործածել անվրէպ։»

Ս. Պատրիարքը՝ Ջանշեանցի այս ծառայութիւնները թուելէ ետքը, յուզեալ և զգածեալ, ողբաց անոր մահը, օրհնելով միանգամայն Նախախնամողին կամքը։ «Երկրպագելով հպատակիլ կ'մնայ մեզի, ըսաւ, Նախախնամողին տնօրէնութեանց, որք անքնին և անհասանելի են։ Նա ինքն, յարեց Ն. Սրբազնութիւն, գիտէ «յարուցանել ի քարանց որդիս Աբրահամու»։ Նա ինքն պիտի պարգեւէ մեզի ողբացեալ բարերարին փառաւոր հետքերուն հետեւողներ։ Մեր հաւատքն անյեղլի է Նախախնամողին մեծութեան վրայ։»

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ

Յետ աւարտման պատարագին, ներկայ եպիսկոպոսներ, վարդապետներ և քահանաներ ատեան ելան և սկսաւ Հոգեհանգստեան պաշտօնը մեծ հանդիսաւորութեամբ. այս միջոցին Մայր Եկեղեցւոյ ընդարձակ եկեղեցին նեղ կուգար խուռն բազմութեան որ երթալով աւելցած էր, իւրաքանչիւրին ձեռքը մոմ, այնպէս որ բոլոր տաճարը լուսոյ մէջ ողողուած էր։ Ս. Պատրիարքին «Հոգւոց»ը վերջ տուաւ եկեղեցական այս սրտայոյզ արարողութեան և ներկայ եկեղեցականներն ու հրաւիրեալք Պատրիարքարան ելնելով, համեստ հոգեճաշ մ'ըրին, խօսակցութեան գլխաւոր առարկայ ըլլալով հանգուցեալ բարերարին համար կատարուած նոյն օրուան տրժանավայել եկեղեցական հանդէսը՝ ի յարգանս ողբացեալ բարերարի յիշատակին։

Քաղաքական Ժողովը՝ իր վերջին նստին մէջ նկատողութեան առնելով որ, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն դէմ գտնուած բնակարաններու մէջ վերստին տեղաւորուած են անբարոյական ընտանիքներ, Ղալաթիոյ Խնամակալութեան հետ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ կարելի միջոցները ձեռք առնելու համար, որպէս զի օր առաջ պարպուին այդ բնակարաններն և պատուաւոր ընտանեաց վարձու տըրուին անոնք։

—Ս. Պատրիարքն ըստ կանխորոշ կարգադրութեան Կրօնական Ժողովոյ, շաբաթ երեկոյ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Պալեան Տ. Եմմանուէլ Վրդ.ի վեղարի օրհնութիւնը կատարեց։ Տ. Եմմանուէլ Վրդ. շաբթուս մէջ կ'ընկերանայ Դպրեվանքի Փոխ—Վանահայր Տ. Եղիշէ Սրբազանի, Արմաշու Դպրեվանքը երթալու. ուր ժամանակ մը պիտի մնայ կրօնական արարողութեանց մէջ հրահանգուելու համար։

—Քաղէշի առաջնորդի օգնական Սալլեան Տ. Եղիա Վրդ. մայրաքաղաքս կ'վերադառնայ, վասն զի տեղւոյն առաջնորդին կողմէ անձեռնհաս նկատուած է իրեն յանձնուած պաշտօնին։

—Պիլէճիկի առաջնորդ Կէօմիւքճեան Տ. Մովսէս եպիսկ. ի մօտոյ Էնկիւրիւ կ'երթայ, Պատրիարքարանի կողմէ քննելու համար տեղւոյն առաջնորդական տեղապահին և գաւառային Քաղաքական Ժողովոյ միջեւ եղած անհամաձայնութեան պատճառներն և արդիւնքը տեղեկագրելու ի Պատրիարքարան։

—Բարիզէ կ'գրեն մեզ.—«Երուանդ Ցակոբեան, Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն երբեմնի երաժիշտը, որ 1888—90 թուականներուն Բարիզ դաշնակագործութեան գործարանի մը մէջ բաւական ատեն աշխատելէ յետոյ, հոս մէկ երկու Հայերէ դրամ գանձելով, եկաւ Պոլիս և հոդ դաշնակավաճառութեան մեծագործ վաճառականութեամբ զբաղեցաւ, և օր մ'ալ իր դաշնակներն ապահովագրելէ վերջը քանի մը ամիս յետոյ զանոնք կրակներուն ճարակ տեսնելու ցաւն ունեցաւ, ապահովագրող ընկերութենէն հազարաւոր ոսկիներ ձեռք ձգելու կերպով մը, և չյաջողեցաւ, դատի կանչուեցաւ դաշնակները ղրկող գործարաններուն կողմէ, բայց ինքը մեկնեցաւ Պոլսէն, և ի բացակայութեան դատապարտուեցաւ. այդ Երուանդ Ցակոբեանը, որ 1894ին իբրև թէ Թրանսվալ գնաց, և երկու տարի առաջ իբրեւ թէ հոն մեռնելով, Պոլսական թերթի մը մէջ ազնուական ողբերգութիւններու և լացերու արժանացաւ, Պրն. Ցակոբեան ողջ է, ողջ կ'գտնուի այժմ հոս, և կ'պարապի ոսկերչական միջնորդութեամբ (courtier)։ Շատ մը Հայեր ալ իրեն ապրանք կ'հաւատան. սպասենք և տեսնենք թէ այս գործիչն ե՞րբ Բարիզեան Հայ ոսկերիչներու ապրանքները գրաւելով, կ'երկը պիտի դնէ, Աւստրալիա կամ այլուր երթալով, որ մ'ալ նորէն վերածնելու, նոր գործունէութիւններու հետամուտ ըլլալու համար։»

Տէր-Սարգիսեան
Ոսկերիչ
5, Rue Bonaparte

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՔԱՂԿԵԴՈՆ

Վարժարանիս ուսումնական տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտեմբերի 4ին, Բշ. օր։ Վերաքննութեան պարտաւորեալ աշակերտք պէտք է մինչև նոյն ամսոյն 10 իրենց քննութիւններն աւարտեն, որովհետեւ 11ին կ'սկսին դասախօսութիւնք։

Աշակերտաց ընդունելութեան համար բանակցութիւնք կրնան տեղի ունենալ երեքշաբթի և ուրբաթ օրեր Մխիթարեանց գործակալին հետ Ղալաթիա, Սեղբօս խան թիւ 3, և կամ ուղղակի վարչութեանս հետ վարժարանիս մէջ ամէն օր։

Վերատեսուչ
Հ. ԱԹԱՆԱՍ Վ. ՏԻՐՈՅԵԱՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՀՈՆԿ—ՔՈՆԿ 8 Սեպտ.—(Ռիւթէրի հեռագիր). Այս իրիկուան համար, անկարգութեանց կ'սպասուի։ Զինուորք պատրաստ ըլլալու հրաման ընդունեցան։

ՀՈՆԿ—ՔՈՆԿ, 9 Սեպտ.—Գիշերն հանդարտ անցաւ։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, 9 Սեպտ. — Զօր. Զաֆի հրաման ընդունեց ամերիկեան զօրաց Բեքինէ նահանջը պատրաստելու։ Ամերիկեան իշխանութիւնք փոխադրանաւեր պիտի ղրկեն ի Դագու, ամերիկեան զօրքերը Փիլիպպեան կղզիները փոխադրելու համար։ Տրուած հրամանը լոկ պատրաստութեանց կը վերաբերի։

ՇԱՆԿԱՅ, 7 Սեպտ.—Լի—Հունկ—Զանկ յայտարարեց թէ 10 օրէն առաջ չպիտի կրնար հիւսիս մեկնիլ։

ՀՌՈՄ, 9 Սեպտ.—«Մէսաճէրօ»կ'ըսէ թէ Բեքինի իտալական դեսպան Մարքիզ Սալվակօ Ռաճի հեռագրեց իր կառավարութեան թէ Բեքինի մէջ յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած է դաշնակից զօրաց հրամատարներէն բաղկացեալ, և որոյ պաշտօնն է հանրային բարեկարգութիւնը պահպանել։ Պատերազմական ատեաններ կազմուած են, որոց առջեւ սկսած են դատուիլ կաշառմարտիկներն ու ջարդին պարագլուխները։

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Սեպտ.—Քումասիէ կը հեռագրուի Ռիւթէրի.—Երկու ապըստամբապետ անձնատուր եղան։ Կ'կարծուի թէ ուրիշներն ալ անոնց օրինակին պիտի հետեւին։ Թշնամութիւնք դադրեցան։

ՊՈՒԽԱՐԷՇ, 9 Սեպտ.—Լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Տաճկաստանի գործօն զօրաբաժնին աշնանային ռազմափորձերուն պատճառաւ, զօրաբաժնին վրայ աւելցան մէկ քանի հրետաններ և ամրաշէն զօրքեր։ Պատերազմական նախարարութիւնն որոշեց որ ո և է զօրահանդէս տեղի չունենայ։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 9 Սեպտ.—Նաթալի Մայր—Թագուհին, իր որդւոյն ամուսնութեան առթիւ, քարդ—բռնատ մը ղրկած ըլլալով իր արարողապետին ի Պելկրատ, Ալեքսանդր թագաւոր հրամանագիր մը հանելով, յիշեալ արարողապետութեան պաշտօնը ջնջեց, և ծանոյց թէ ամէն տեսակ անպատշաճութիւններ ըստ օրինի պիտի պատժուին։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ԲԱՐԻԶ, 9 Սեպտ.—Բեքինի Ֆրանսական դեսպան Մ. Բիչօն Օգոստ. 28 թուով կ'հեռագրէ թէ դեսպանատանց անդամները, միջազգային ջոկատի մը ընկերակցութեամբ, ընդունուեցան Կայս. Պալատան դրան առջեւ՝ չինական բարձր պաշտօնատարներու եւ Զունկ—Լի—Եամէնի անդամներուն կողմէ։

ԲԵՐԼԻՆ, 9 Սեպտ.—Բեքինը պարպելու համար Ռուսիոյ ըրած առաջարկին առջեւ, Տէրութիւնք ոմանք, Գերմանիոյ նախաձեռնութեամբ, որոշեցին Բեքինի միջազգային զօրաց հրամանատարներուն կարծիքն իմանալ այս մասին։

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Սեպտ.—Բրեդորիայէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Զօր. Տէվէդ Եոհաննէսպուրկի հարաւային բլուրներուն վրայ կ'գտնուի 1800 Պօէրներու հետ։

ՊՈՒԽԱՐԷՇ, 9 Սեպտ.—Ռումէն բանակին ռազմափորձերուն պատճառաւ, Տուլքուճայի պահապան զօրաց թընդանօթաձիգներու թիւն աւելցաւ։ Պաշտօնապէս կ'հերքուի այն զրոյց թէ ռումէն ոստիկանութիւնը կ'չարչրկէ Պուլկարները։

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Սեպտ.—Քաղաքական կէս—պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կ'հաստատեն թէ Խորհրդարանին լուծումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Հոկտեմբերին։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 9 Սեպտ.—Գնդ. Մառշան այսօր շոգենաւ նստաւ Ջիպութի երթալու համար։

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ.— Բամպակին լիպրան բարձրացաւ 6 3/8 բէնի։ (Այսքան սղութիւն գտնելու համար պէտք է ետ երթանք մինչեւ «Բամպակի սովը», Հիւսիսայնոց և Հարաւայնոց պատերազմին ատեն։ Այս տարի բամպակի հունձքն անբաւական է, կ'ըսեն։)

ԱԶԴ.— Ս. Եկեղեցւոյս կալուածներէ Իճատիյէ Սա'աթճի Սեղբօս փողոցը 24 թիւ 1000 կանգուն գետինն ի վաճառ հանուած է։ Գնել փափաքողք դիմեն առաւօտները Ս. Եկեղեցւոյս Խորհրդարանը։ [Կնքւ Թաղ. Խորհրդոյ]
Գուզկունճուք, 15 Օգս. 8—1

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Շաւար. — Ժամանեցին 1600 պարկ Թրիէսթէ, և ծախուեցան 84—90 ղրշ.էն. առաւականին գինն է 81 ղրշ.։ Խաշխաշ.—Ժամանում և վաճառում չկայ. գին 6.75—7.60 ոսկի 100 օխան։ Բրինձ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 1100 պարկ եգիպտ., 750 Ռանկուն. 100 կեղծ Ճարոն, 200 Րիզոն։ Սիգաճական կորեկ.— Թականրոգի վրայ գործ եղաւ օխան 12 ղչ.էն։ Մոմ.—Ժամանում և վաճառում չկայ։ Բաքլայ. — Թրանզիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 28 ղրուշ։

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չեղաւ։ Հրապարակն հանդարտ է։ Կլասքոյի մէջ Ուարրանդ 75։ Անագ. Ժամանում եւ վաճառում 25 տակառ։ Կ'արժէ 1,010 ղրշ.։ Զինկ.—Ժամանում և վաճառում չկայ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԿՈՀԼ. — Ժամանում և վաճառում 27 տակառ Թէքէձինեօ, 31 Զապոքրիչ, 26 Ուլատոֆքա և 51 տակառ հունգարական։ Հրապարակը հանդարտ է։ Գիներն իջնալու կ'միտին։

ՀԱՆՔԱՅՈՒՂ.— Կարեւոր վաճառումներ չեղան։ Կ'արժէ Քարաֆ՝ 37—38, Նիւքասլ՝ 30, Քոզլու 18 1/2 — 19—20 և Զոնկուլտագ՝ 18-18 1/2—19 1/2։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ.—Գործերը չափաւոր են։ Մանածի, մարմաշի, կտաւի և ապածոյի վրայ ընթացիկ գործեր եղան։

ԱՐՏԱՄԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.— Թիֆթիկ.— Վաճառում 400 հակ 18—20 1/4 ղրշ.ի օխան։ Հրապարակն հանդարտ է։ Բուրդ.— Վաճառում չկայ։ Իզմիրի մէջ նոր խուզուած ապրանքն հրապարակ ելաւ, բայց գործ չկայ։ Փըրրմա Անատոլ 4—4 1/2 ղրշ. Րումէլի 5—5 1/4 ղրուշ օխան։ Բամպակ.—Հրապարակն հանդարտ է։ Ժամանում և վաճառում աննշան։ Իզմիրի հրապարակին վրայ մէկ քանի գործեր եղան Սապունճայի տեսակին վրայ 303—307 1/2 ղրշ.էն։ Ատանայի բերքն անցեալ տարուան քանակութենէն պակաս պիտի ըլլայ։ Մետաքս.—Հրապարակն հանդարտ է։ Վաճառում չկայ։ Մարսիլիոյ մէջ մետաքսի և խոզակի հրապարակը կայուն է, բայց գիներն անփոփոխ են։ Լոնտոնի մէջ ալ գիներն անփոփոխ են։ Իզմիրի մէջ նոր խոզակը դիւրաւ կ'ծախուի, գիներն են 16 1/2—22 ղրշ. օխան։ Լիոնի մէջ Պրուսայի բժոժական մետաքսի [կաէժ] գինն է 38—46 Փր., Սուրիա՝ 42-46, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 45 1/2-49, Պրուսա 47—50։ Կոկոն.—Շարունակ ապրանք կուգայ։ Գործառնութիւնք շաբթուս կ'հասնին 5000 ոսկւոյ Տաղստանի կայսերտներու վրայ։ Ափիոն.— Ծախուեցաւ 11 սնտուկ Զիլէ և Եոզղատ, 131 ղչ.էն եւ 5 սնտուկ դեղագործի տեսակ, 120 ղչ.էն։ Իզմիրի հրապարակն աւելի բանուկ է։ Գիները կ'իյնան։ Թէլքէլ Նոր Գարահիսար՝ 80 ղչ. Հին Գարահիսար՝ 85-90 ղրշ. քննութեամբ։ Պատրաստ՝ 2,530 կողով։ Գալ Խէժ. — Վաճառուեցաւ 16 պարկ ճերմակ 21 1/4—21 1/2 ղրշ.ի օխան։ Իզմիրի մէջ քանի մը գործ եղաւ Գարամանիոյ տեսակին վրայ, օխան 5 1/2 ղրուշէն։ — Մահմուտիէ. — Վաճառում չկայ։ Առաջին տեսակին գինն է՝ 100—130 ղրշ. օխան, Բ. տեսակին՝ 55—60 ղրշ.։ Սալեպ.— Ծախուեցաւ 4 պարկ, 15 ու կէս ղրուշ օխան։ Գիներն են 15—16 ղրշ. լաւ տեսակն եւ 13—14 վար տեսակը։ Դեղին Ծաղկամ.—Վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ մանր գործեր եղան 19 ղրշ. օխան։ Փիստ.—Գրեթէ գործ չկայ. գիներն հաստատ են. Իզմիրի մէջ բերքն առատ է, պատրաստ 30 պարկ։ Գիներն են 9 1/4—10 1/4 ղրշ. սեւ տեսակը, 7 ղրշ. ճերմակը. Դեղին ճեհրի.—Վաճառում չկայ։ Իզմիրի մէջ գործ չկայ։ Մոմ.— Գրեթէ գործ չկայ։ Ընկոյզ. — Վաճառում չկայ. անուանական գին Առաջին տեսակ 55, Բ. տեսակ 40 փր. օխան։ Հրապարակն հանդարտ է։ Կաղին.—Գործ չկայ։ Հրապարակն հանդարտ է։ Տրապզոն՝ 145 ղրշ. կենդինարը, Կիրասոն 150 ղրշ. կենդինարը։ Ձիթ.—Վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ մի քանի գործեր եղան, կենդինարն 31—34, 50,—55, 58—64, 60—68,—78—90 ղրշ։ պատրաստ՝ 250,000 կենդինար։ Պտուղ.—Մեր հրապարակին վրայ գրեթէ գործ չեղաւ։ Իզմիրի մէջ Սուլթանիէ (անկուտ) չամիչին բերքը 440,000 կենդինար կը գնահատուի։ Բանուկ առեւտուր կայ 6 3/4—7 7/8 ղչ. օխան։ Եւէմէ կարմիր չամիչն ալ 230,000 կենդինար։ Թիրէի մէջ սեւ խաղողին բերքը վնասուած է։ Նուշ՝ 9 1/2—10 ղրշ. օխան։ Սեւ չամիչ՝ 1 3/4—2 ղրշ. օխան։ Իզմիրի Թուզ՝ 3 1/4—3 3/4 ղրշ. օխան։ Մաքսիլա.— Գործերն աննշան և գիներն անփոփոխ են։

(Առեւտր. Սենեկէ Լրաբեր)

Օգոստ. 26/8 Սեպտ.

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Բոնս. Սէհմ Դ.	Օ. Ո.	24 28
Ամէնէն բարձր գին	»	24 30 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24 28
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	113 —
Ամէնէն բարձր գին	»	113 75
Ամէնէն վար գին	»	113 —
Թրամվայ	»	80 50
Ամէնէն բարձր գին	»	80 50

ԲԱՑՈՒՄ Օգս. 28/10 Սեպտ.

Օսմ. Բոնս. Սէհմ Դ.	Օ. Ո.	24 27 1/2
» » ժամ 4 ու կէսին		24 28
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	112 87 1/2
» » ժ. 4 1/2ին		112 87 1/2
Թօմպաքեայ բաժնեթ.	ղրշ.	645 —
» պարտամ.	Փր.	467 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	Փր.	279 —
Քարտալ Կ. Պոլսոյ	»	462 50
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 20
Անատոլուի երկթ. պարտ.	Փր.	496 —
» բաժն.	Ա. Ո.	8 27
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Փր.	262 —
Թրամվայ	»	80 50
Քարափ Իզմիրի	»	— —
Քաէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ. Ո.	— —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	— —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ոսկի	— 70
» ուղիղ ատենուան	»	1 80
Ռումէլի Երկթ. »	Փր.	2 —
» մէկ օրուան	»	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 19
Անգլիական ոսկի	»	110 03
Ռօյ էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 —
Քրոմեր	»	51 04
Մէճիտիէ	»	100 —
Ռուսի [illegible]	»	8 62

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղչ.	108 15
» » » Առետր. թղթ.	»	108 1/8
» չէք	»	109 3/8
Բարիզ 3 ամիս Պնքյ. թղթ.	Փր.	23 16 1/4
» » » Առետր. թղթ.	»	23 20
» չէք	»	23 —
Վիեննա մանտա 8 օր	քուրօն	22 15
Պերլին չէք	մարք	18 70
Օտեսա չէք	րուպլ	8 62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԲԵՐԼԻՆ. 8 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	109 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 275
Դրամագիշէ	»	5 —

ՓԱՐԻԶ 8 Սեպտ.

Օսմ. Բոնս. Սէհմ Դ. } դրամ.	Փր.	23 40
} [illegible]	»	23 40
» » » Գ.	»	26 27
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	114 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	542 —
Օսմանեան	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101 25
Քաէտի Լիոնէ	»	1135 —
Պանք տը Բարի	»	1130 —
Իտալական Ռանթ	»	93 60
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 165
Թրամվայ	»	82 75
Դոնաւ Ֆրանս. Պանքայի		3 —
Տէֆանս Լոն, նոր փոխ.	»	— —

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Կ'ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ մեր այսօրուան Դ. երեսին մէջ ՊԱԼԵՆՑ Գրատան Ազդին վրայ։

PHŒNIX FIRE OFFICE

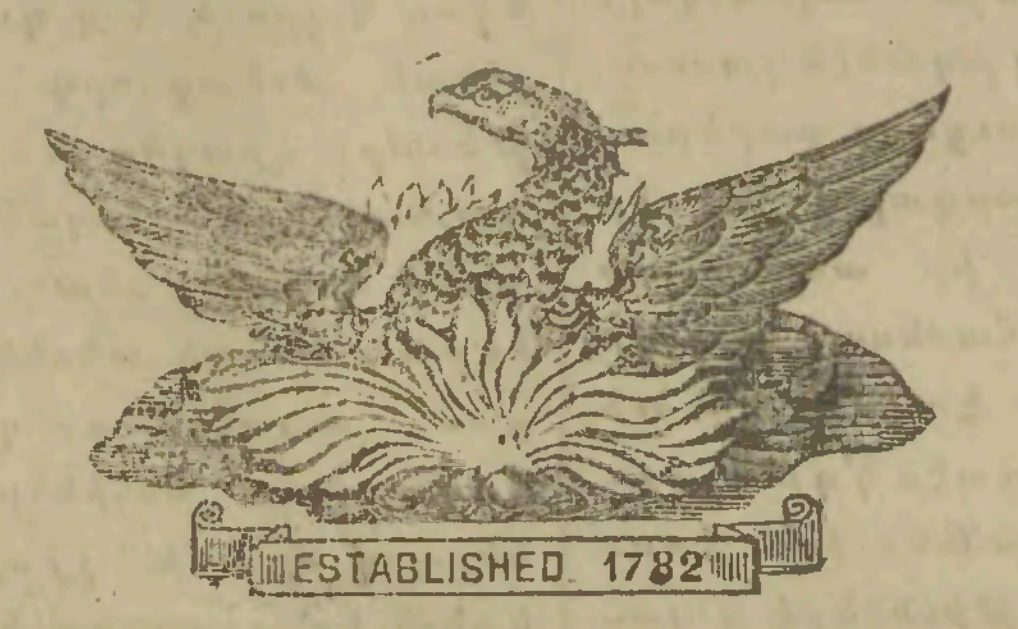
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000 — ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՊԱՆԿԱԼԹԻ
44 ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական և ֆիզիքական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող պայման մ'ունենալ, և իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, ազգին եւն. օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանիս վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է, որոնք անընդհատ հսկողութեամբ կ'ջանան վարժարանը միշտ ի կատարեալ բարեկարգութեան պահել։ Ուսուցչական Մարմինը (corps enseignant) կ'բաղկանայ [illegible] այս վերջինները անցեալ շրջանին մէջ՝ 13 էին թուով։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ [illegible] [école secondaire moderne] յատուկ յառաջագիրը, որ կ'համապատասխանէ գերմանական Րէալական դպրոցին [Realschule] յառաջագիրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պէտքերին։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ [illegible] Եւրոպայի որևէ բարձրագոյն վարժարանն յաճախել՝ ուսմունքը շարունակելու համար. [Ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Նանսի և Գաղղիոյ ուրիշ քանի մը քաղաքներու մէջ], և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Վարժարանիս մէջ կ'տրուի գործնական կրթութիւն մը, թէ՛ լեզուաց և թէ՛ ուսմանց։ Վարժարանս կ'գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1900—1901 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 4/17 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին մինչև Բշ. Սեպտ. ամսոյ 11ը, եւ այս վերջին օրը ժամը 8ին (Ը. Ն.) կանոնաւորապէս պիտի սկսին դասերը։ Անցեալ շրջանէն մնացած հաշիւը մինչեւ Օգոստ. 20 չվճարող աշակերտք բացարձակապէս պիտի չընդունուին։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը։ Եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. Գաբրիէլ Վ. Մենէվիշեան
Կ. Պոլիս Բանկալթի
P. Gabriel D. Ménévichian
Constantinople, Pancaldi
10—9

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ. Լոքալէ։

Իդիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Ան որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

ԳՐԱՏՈՒՆ
Պ. ՊԱԼԵՆՑ
Կ.ՊՈԼԻՍ, ՋԱՔՄԱՔՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ, 20

Սոյն հանրածանօթ Գրատուն, որ միակ իրաւունք ունի կեդրոնատեղի կոչուելու մանկավարժական վերջին մեթոտներու համաձայն պատրաստուած դասագրքերու, դպրոցական առաջիկայ շրջանին համար Ազգ. վարժարանաց տրամադրութեան տակ կ'դնէ նոր և օգտակար դասագրքերու ճոխ մթերք մը, որոց նմանօրինակ գրեանց վրայ ունեցած բաղդատական առաւելութիւնները, տպագրութեան և կազմի մաքրութիւնն և գիներու չափաւորութիւնը, զայնս անմրցելի կ'ընեն։

Գրատան այս տարուան նոր հրատարակութիւններն են՝

Սրբ. պատմութիւն Հին Կտակարանի [Մարի Պոնտոցի].—Գին 4 ղրշ.։
Սրբ. Պատմութիւն Նոր Կտակարանի [Մարի Պոնտոցի].—Գին 4 ղրշ.։
Ընթերցարան (բոլորովին նոր ոճով) հեղինակ Մխիթար Պոնտոցի.—5 ղշ.։

Այս երեք գրքերն ալ գերմանական մանկավարժութեան վերջին կատարելութեան համաձայն մասնաւոր խնամօք պատրաստուած գործեր են, որոց նմանը չէ տեսնուած մեր բազմաթիւ Սրբ. Պատմութեանց դասագրքերու և ցարդ հրատարակուած Ընթերցարաններու մեծ շարքին մէջ։ Ասոնք իրաւամբ արժանի են ջերմապէս յանձնարարուելու ամէն Ազգ. վարժարանաց։

Պալենց Գրատունն՝ ի դիւրութիւն իր յաճախորդաց, մասնաւոր Գրացուցակ հրատարակած է 1900 տարւոյ, որ կ'պարունակէ մինչեւ այսօր Գրատան հրապարակ հանած միայն դպրոցական գրքերը. փափաքողաց ձրիապէս պիտի ղրկուի։ Գրատան բացառիկ նպաստաւոր պայմաններէն կարենալ օգտուելու համար յանձնարարութիւնք պէտք է ղրկուին ուղղակի Գրատան հասցէին, առանց երրորդի մը միջնորդութեան։ Սոյն յանձնարարութիւնք ամէն այն ճշտութեամբ եւ մեծ փութով կ'կատարուին։ Պալենց Գրատունն յանձն կ'առնու նաեւ վարժարանաց համար կրթական պաշտօնեայ ներկայացնել առանց որ և է փոխարինութեան։

Գրատան հասցէն է՝
Տէր Ալիչէտէ Զաքմաքճըլար եօգուշունտա Բիւթիւպճաշի Պօղոս Պալենց։
15—10

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլ և Միջերկրականի միջև բեռնաշոգենաւեր

Անունք	Թօնօ	Անունք	Թօնօ
Մարիօդիս	5000	Թէյլըր	3000
Ֆայլի	4500	Ֆէրոս	3000
Նայդօքրիս	4200	Օսմանլի	3000
Մէմֆիս	3500	Թիպս	2500
Ռամզիս	3500	Կասքօնի	1500
Մինիս	3500	Կրէն	1500
Էնիւալիս	3000		

Դիմել առ Ժ. Վ. Ուիթոլ և Ընկ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ԻՃԱՐ ԻՏԱՐԵԽԱՆԵՍԻ

Ղալաթատա Գարաքէօյտէ Տէկիրմէն խանընտա պիրինճի գաթտա 5 նումերօլը օտատա իչպու իտարէխանէ Վէրօբատա պուլունան պու միսիլլիւ իտարէխանէլէրէ իսթիսալէն թէէսիս վէ քիւշատ գըլընմըշ վէ հէր նէվ արազի խանէ, տիւքքեան կիպի էմվալը ղայրը մանգուլէնին միւլայեմէ վէ ֆիրուխթ մուամէլաթընը խանէ վէ արաբթըմանլարըն գըսմէն վէ ումումէն իճար վէ իսթիճարընը բէհնէ մուգաւէլէ [illegible] հէր հանկի օրկուրթա իլէ օլուր իսէ օլսուն էշեա վէ խանէնին թահթը թէէմինէ ալընմասընը վէ շէրայիթը միւթէտիլէ իլէ պու միսիլլիւ մուամէլաթըն իճրասընը թէահհիւտ իթմէքթէ պուլունմըշ տըր. պու կիւնէ գատար պու կիպի մուամէլաթըն իճրասընտա միւշքիւլաթ չէքիլէրին տէլլալլարըն թարաֆընտան տիւչար օլտուգլարը միւշքիւլաթըն տէֆի իչիւն պէօյլէ պիր իտարէխանէնին վիճուտի էլզէմ ատ գըլընըյօր իտի. իչպու իտարէխանէ միւրայեա վէ ֆիրուխթ մուամէլաթընը Էվրօբատա պու խուսուսատա մէվճուտ օլան նիզամաթա թէվֆիգ իլէ մէքատ քէնտիսինէ թէվտի գըլընաճագ հէր նէվ մէսալիհի հիւսնի թէսվիէսինտէ իսպաթ նամուսը վէ իսթիգամէթ իթմէքթէտիր. պու գատարըն պէօյլէ պիր ֆըրսաթ միւնասէպէթէն իսթիֆատէ իտէճէքլէրինտէն շիւպհէ էտ. տըր պու կիւն մէզքիւր իտարէխանէտէ 300տէն 5,000 լիրա գըյմէթինտէ ֆիրուխթ օլունաճագ խանէ աքաղի վար տըր։ 40—3

ՏՕՔԹՕՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ 15 տարիէ ի վեր իբր բժիշկ, վիրաբոյժ եւ ծննդաբոյժ յաջողակութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղեւորութիւն մ'ըրած է Եւրոպա, ծանօթանալու վիրաբուժական գործողութեան վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները [technique], եւ յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ եւ ՎԻԵՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ, ժամանակիս են նշանաւոր վիրաբոյժներուն գործողութիւններուն մօտէն հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու եւ որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie) եւ ասոնց պէտք եղած գործիներն ալ հոգալով դարձած է իր բնակավայրն՝ ԻԶՄԻՐ։ Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է դարմանել ամէն հիւանդները, կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն մարմնոյն որ եւ է մասին վրայ։ Կ'ընդունի կոտրած եւ խախտած ոսկորներն նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ էն կատարելագործեալ կերպով։

Ամէն Ուրբաթ ձրի կ'դարմանէ աղքատաց ԱԿՆԱՋԻ, ՔԹԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները եւ [illegible] կ'կատարէ։ 4

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զատ անգլ. պատուաւոր առաւելութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ճիտտափիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել. Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան առած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

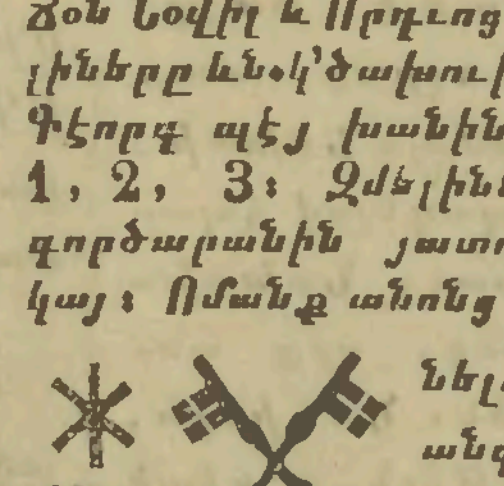

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

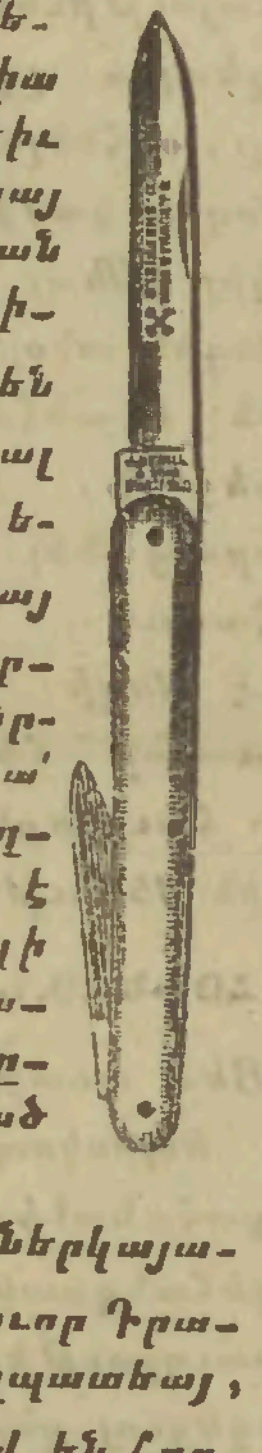
Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝
Բերա, Շիշանէ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց.
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին եաեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց Թիւ 13.
Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՈՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ղալաթա, Եէնի-եօլ Գարագէօյ, Թիւ 1, 2, 3

Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Ծօն Նովիլ և Որդւոց շինած զմելիները և՝ ծախուին Ղալաթիա Գէորգ պէյ խանին մէջ, Թիւ 1, 2, 3։ Զմելիներուն վրայ գործարանին յատուկ մարքան կայ։ Ոմանք անոնց կեղծը շինելով կ'ծախեն անգլ. կարդալ չգիտցողներուն։

Ասիկայ վնաս կ'պատճառէ Նովիլ գործարանին համբաւին։ Նոյն գործարանին շինածներն աճա այս նշանները կ'կրեն։ Կեղծը չգնելու համար, պէտք է փնտռել նոյն նշանները՝ Նովիլի զմելիներուն, մկրատներուն, ածելիներուն, դանակներուն վրայ։—Այս գործարան բացուած է 1700 Ապրիլ 26 ին։

Սիտնէյ Նովիլ և Ընկ. Ներկայացուցիչն են Մինէրի հռչակաւոր Դրամարկղներուն, համակ պողպատեայ, որք կատարելապէս ապահով են հրդեհի և գողի դէմ։ Պաշտօնական վկայագրերով ապացուցեալ է Մինէրի Դրամարկղներուն այս առկունութիւնը։

Այս անգլ. Վաճառատան մէջ կը ծախուին նաև ընտիր դգալ, պատառաքաղ, ամէն տեսակ սեղանի սպասք, նաեւ պաֆօնէ սպասք, սօպաներ, ցամաքային և ծովային զօրաց յատուկ թափծու պիտոյք, ընդօրինակիչ մեքենայք, գրի մեքենայ Րէմինկթօնի, մազի մեքենայ, ջաղացքի փոկերն և պողպատեայ գործիքն, են. են։

Հեռաւոր տեղերէ ապսպրանք ընդ փոյթ կ'գործադրուին։

ԷՎԻԱՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
BIÈRE D'EVIAN

Գերման, մանաւանդ Միւնիխի գարեջուրերուն յաջողութիւնն, աղէկութենէն է իրենց ջուրերուն, որոնք զուրկ են սակայն ԷՎԻԱՆԻ Հանք. ջուրին կազդուրիչ և մարսեցուցիչ յատկութիւններէն։ ԷՎԻԱՆԻ Հանք. ջուրերու Ընկ.ը պատրաստած է գարեջուր մը որ ուրիշներէն անհամեմատ ընտիր, համեղ, աժան և առողջարար է։ ԷՎԻԱՆԻ գարեջուրին առաւելութիւնն այս է որ, ուրիշ գարեջուրներու պէս փոխանակ հասարակ ջուրի, ԷՎԻԱՆԻ աշխարհահռչակ Հանք. ջուրովը պատրաստուած է Բասթէօռեան դրութեամբ և զերծ է վնասակար միքրօպներէ ու ալքօլ չպարունակեր. հետեւաբար որչափ ալ շատ խմուի, առողջութեան չվնասեր, ստամոքսը կը շոյէ, մարսողութիւնը կը դիւրացնէ, ծծկան կիններուն կաթը կ'աւելցնէ և միզանցքի նեղութիւնը կը բուժէ։ Կը ծախուի Պաղչէ Գաբու, Բիւյիւքեան և Գասապեան, Մազլըմեան և Մինթանճեան և Սուլթան-Համամ Մէզիքի, Լինօս և Պոնտոյեանոս դեղագործաներ. Բերա, Բիւյիւքեան, Քանդիւք, Րոպըլ դեղարաններն և Տիմիթրաքօբօլօ Նպարավաճառանոցը։ 6

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշդ 12 ղրշ.ի հաշւով։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ
Կ. Պոլ., Nº 23, Պապը Ալի Ճատտէսի

ՓԱՌԱՒՈՐ ԱՆՑԵԱԼ ՄԸ

Քառասունըմէկ տարիէ ի վեր — այո՛ ճիշդ քառասունըմէկ տարիէ ի վեր Եւրոպայի ու Ամերիկայի մէջ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐՐԱՔ Quinium Labarraque անունը դեղը կը գործածեն, ապահով կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար անարիւնութիւնը ու ամէն կարգի տենդերը (սըթմա)։ Նաեւ հիւանդութենէ ապաքինողներուն եւս ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ կ'ուտան, որպէսզի անոր շնորհիւ շուտով կազդուրուին, զօրանան ու իրենց առողջական ոյժն ու կորովը վերստանան։ Եւ քառասունըմէկ տարիէ ի վեր այս դեղ իր վրայ դրուած յոյսերը կը պսակէ մեծ յաջողութեամբ եւ օր ըստ օրէ կ'աւելցունէ իր վրայ՝ վստահութիւնը բժիշկներուն ու հիւանդներուն։ Եւ այս յաջողութիւնն այնպիսի միջավայրի մը մէջ, ուր ինքնաբերաբար ամէն օր կը ծնին ու կը մարին հազարաւոր երեւակայական կազդուրիչ դեղեր։

Եւ ինչո՞ւ այս արտակարգ յաջողութիւն ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔԻ, անոր համար որ ամէն ճաշէ վերջ փոքրիկ գաւաթ մը, ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ գործածելով հիւանդութենէ ակարացած անձինք քիչ ատենէն կը վերստանան իրենց ոյժն ու կորովը։ Այս դեղ հինցած եւ յամառ հիւանդութիւնները, անարիւնութիւնը ու տենդը (սըթմա) ապահովապէս կը բուժէ եւ անոնց վերադարձը կ'արգիլէ։

Այս դեղ Քինքինայի ամբողջ յատկութիւններէն զատ, շատ մը կազդուրիչ նիւթեր եւս պարունակելուն համար, սիւղփար տը ֆինիքէն անհամեմատ ազդեցիկ է։

Գաղղիոյ բժշկական ակադեմին տեսնելով որ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔԻ շնորհիւ բազմաթիւ դժնդակ հիւանդութիւններ կը բժշկուին, առանց վարանելու գնահատեց զայն—ինչ որ հազուադէպ պատիւ մ'է—. եւ յանձնարարեց ամէն երկրի հիւանդներուն՝ վստահաբար գործածել զայն, ուրիշ կազդուրիչ դեղերէն ոչ մէկն արժանացած է այս պատւոյն։ Տկարակազմներ, եւ հիւանդութեան, չարաչար աշխատութեան ու զեղծման հետեւանքով ակարացած անձինք, արագ մեծցող պատանիներ ու օրիորդներ, տղաբերքէ ելած կիներ, ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ եւ տենդի (սըթմա) ենթարկուողներ, անհրաժեշտ է որ գործածեն ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ Quinium Labarraque.

ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔը խիստ լեղի է. ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ անոր բաղադրութեան մէջ անխարդախ Քինքինայի առատ հիւթ կայ. ատոր համար խիստ ազդեցիկ է. Կը ծախուի կէս շիշը 3 եւ մէկ շիշը 6 ֆրանքի, մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ։ Կեդրոնատեղի Մէզոն Լ. Ֆրէր ժագապ փողոց Թիւ 19, Բարիզ. Maison Frere, 19, Rue Jacob, Paris. 5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.—ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԹԷՓԷՆ (2)

ԲԱԽՏԻՆ ՁՈՀԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ — ԿՈՄՍՈՒՀԻ ՄԱՐՍԷԼ.— Ա.

Երկար ատենէ ի վեր Գեղանի Մօրել կ'կոչուէր և առաւել քան երբեք արժանի էր այս մականուան, զի իրաւամբ կրնար նկատուիլ աշխարհի ամէնէն կատարեալ կիներէն մին։

Տիկին տը Լոկարտ յանկարծ ուժգնօրէն ցնցուեցաւ։ Աչքն յառած էր այն նամակին վրայ զոր սենեկապանուհին բերած տուած էր իրեն՝ լրագիրներուն հետ։

—Ժորժէն է..., մրմռաց յօնքերը պռստելով։

Ամուսնին գիրը ճանչցած էր։ Նամակին վրայի դրոշմը քննելով, նորէն ցնցուեցաւ։

—Նանդէ՜ն..., ըսաւ գրեթէ բարձր ձայնով,—Կոմսն ի Նա՜նդ... ի՞նչ կայ արդեօք այս նամակին մէջ...։

Եւ հաստատ ձեռքով մը, Տիկին տը Լոկարտ պահարանը պատռեց, նամակը բացաւ ու կարդաց.—

«ՆԱՆԴ, 9 Ապրիլ, 1894

«Դիմակնիդ վար առէ՛ք, Տիկին։ Սուտն աւելորդ և արդարացումն անօգուտ է։ Տասնեւութ տարի շարունակ խաբեցիք զիս։ Տասնեւութ տարի կեղծաւոր ճառ[illegible] ձեր ուղղամտութեան, ձեր պատուին, ձեր սիրոյն... Ո՜րքան արդեօք խնդացիք վրաս։ Այսօր, ա՛լ պիտի չխնդաք։ Ձեր կորսնցուցած մէկ նամակը, զոր գտայ և զոր ստորագրած է Սէն Լիւս աւանին գայեակը, ճշմարտութիւնն յայտնեց ինծ։ Այդ կին կ'պահանջէր վճարումը թուղթի մը զոր հաւանած էիք տալ իրեն, իբրեւ գին տասնեւին տարի առաջ գործուած ոճրի մը մէջ անոր մեղսակցութեան։ Նախ ուզեցի տարակուսիլ։ Գարշելի նամակը, որուն մէկ մի բառը սիրտս կ'մխուէր կարմրցած երկաթի պէս, յիմարութեան կամ դրամ կորզելու [շանթաժի] գործ մը կ'նկատէի։ Որդեսպանութի՜ւն 20 տարեկան հասակի մէջ... և ան ալ Օրիորդի՛ մը կողմէ, զոր կինս ըրած էի և որուն առաքինութիւնը նոյնքան անվիճելի կ'նկատէի որքան գեղեցկութիւնը..., ո՛չ, անկարելի կ'երեւէր ինծ։ Բաւական անգամ ուզեցի գալ ձեր քով եւ ըսել.—Կարդացէ՛ք այս նամակն և բացատրեցէք ինծ ինչ որ չեմ հասկնար։ Բայց վերջին վայրկենին քաջութիւնս կ'պակսէր։ Ո՜րքան կոյր էի ան ատեն։ Կ'վախնայի թէ զձեզ կ'նախատե՛մ։ Վերջապէս, ա՛լ չկրնալով համբերել, մեկնեցայ եւ ըսի թէ Պօրտօ կ'երթամ։ Կ'ստէի..., Նանդ գացի, եւ անկէ Սէն Լիւս։ Մարի Բէրնաքն հարցաքննելու գացի՞... Այսօր թղթապանակիս մէջ ունիմ ոճրին գրաւոր ապացոյցը, եւ գիտեմ թէ ո՛վ է հայրն այն զաւկին, որոյ ծնունդն արգիլեցիք, աղտոտ արարքով մը պահել ուզելով կոյսերու պատիր լուսապսակը։ Այդ մարդը, այդ թշուառականը կ'ը[illegible] աեր ու տիկնեն կ'ըսէ թէ բարեկամս է եւ իբր այն ձեռքս կ'սեղմէ։ Սարսափով կ'հարցնեմ ինքզինքս թէ Ռընէ տը Լոկարտ եւ, զոր իմ զաւակս կ'կարծէի եւ անհունապէս կ'պաշտէի, անոր աղջիկը չէ՞ արդեօք։ Ամուսնութենէ առաջ խաբուած եւ անկէ ետքը վատաբար մոռնուած ըլլալով,—ինչ որ անտարակուսելի է,—բնաւ գթութիւն պիտի չունենամ հանդէպ անոնց, որք ամօթի մէջ թաթխեցին զիս և այսօր յուսահատութեան մէջ կ'ձգեն։ Դուք ոճիրը գործելու զզուելի քաջութիւնն ունեցաք։ Ես ալ այդ ոճիրն հրապարակելու վրէժխնդիր քաջութիւնը պիտի ունենամ։ Աղմո՛ւկ կ'ուզեմ։ Գայթակղութի՛ւն կ'ուզեմ։ Մեր ծանօթներէն ոմանք [թերեւս հաճոյակատար ամուսին մը... Նկատած են զիս։ Ցոյց պիտի տամ անոնց թէ խաբուած եմ և թէ ես կոյր ամուսին մ'էի միայն։

«Ձեզ կրնայի Եղեռնադատ Ատեանն առջեւ հանել, որովհետեւ ձեր ոճիրը պատժելու համար օրինապէս սահմանուած ժամանակն անցած է [illegible]։ Բայց Ամուսնալուծման դատ պիտի բանամ, հիմնուելով ձեր վատթարութեան վրայ։ Անցեալն ամօթալից գաղտնիքներն երեւան պիտի գան, տիղմի մէջ թաթխելով զձեզ և ձեր սիրահարը,—այդ անարժան պաշտօնատարը, որ երկար ատենէ ի վեր հանրային յարգանքը կ'գողնայ։ Յետոյ պիտի ապտակեմ այդ Ցուզան, պատիւ պիտի ընեմ մենամարտիլ անոր հետ, և,—որովհետեւ Աստուած արդար է,—պիտի սպաննե՛մ զայն...։

«Ձեզ համար մէկ միջոց միայն կայ իմ վրէժխնդրութենէս ազատելու և չպարտաւորելու զիս որ ես ինքս ըլլամ իմ պատուիս դահիճը։ Կամուսն մահն ամէն բան կ'ջնջէ։ Անձնասպան եղի՛ք և լռութիւնը պիտի տիրէ ձեր գերեզմանին վրայ։ Ձեր աղջիկը պիտի անգիտանայ թէ ո՛րքան գարշելի արարած մ'էր իր մայրը։ Վաղը Նանդէն պիտի մեկնիմ Բարիզ գալու համար։ Իրիկուան ժամ իննին Վէրնէօյլ փողոցն եմ։ Եթէ քիչ մը արժանապատուութիւն ունիք, կ'յուսամ որ տունը սուգի մէջ պիտի գտնեմ։»

«ԺՈՐԺ ՏԸ ԼԱԿԱՐՏ»

Մարսէլ ամբողջ մարմինը կ'դողդղար։ Դէմքը կապարի գոյն առած էր։ Աչքերուն վրայ գամուեր մնացեր էին [illegible] կ'արտասանէր։ Այրուած դիմագծերուն վրայ ամենախորին սոսկում մը կ'կարդացուէր։ Մէկ վայրկենի մէջ տասն տարի ծերացած կ'երեւէր։

—Մարի Բէրնաք խօսե՛ր է..., մրմռաց խռպոտ և հազիւ լսելու ձայնով մը։ Մարի Բէրնաք նամակներս յանձնե՛ր է..... Ժորժ ամէն բան գիտէ՜... Ապացոյցնե՛ր ունի... Կորսուա՛ծ ենք ուրեմն...։

Բ.

Քանի մը վայրկեան չափ Տիկին տը Լակարտ մնաց իր ընկճուած դիրքին մէջ։ Խոշոր կնճիռներ գիծ քաշած էին ճակտին վրայ։ Դողդոջուն շրթները շարունակ կ'կրկնէին.—Կորսուա՛ծ..., կորսուա՛ծ..., կորսուա՛ծ...։ Այն նամակը, զոր այնչափ փնտռեցի, անոր ձեռքն է եղեր...։ Ա՛հ, այո՛, կորսուա՛ծ ենք..., կորսուա՛ծ...։ Յանկարծ դիրքը փոխեց։ Գլուխը վերցուց։ Աղետալի լոյս մը վառեցաւ անփայլ աչքերուն մէջ։ Ջղագրգռութեան ամէն նշան անհետ եղաւ դէմքին վրայէն, ուր հիմա վայրագ որոշում մը միայն կ'կարդացուէր։ Մանր ծանր ու հանդարտօրէն կոմսին նամակը ծալեց, պահարանին մէջ դրաւ ու ձեռքին տակ գտնուած ելեքտրական կոճակին վրայ կոխեց։ Վայրկեանէ մը սենեկապանուհին ներս մտաւ։

—Հագուեցուցէ՛ք զիս, ըսաւ Տիկին տը Լակարտ իր սովորական ձայնովը, որ ներքին շփոթութիւնը բնաւ չէր մատներ։

—Ի՞նչ արդուզարդ կ'ուզէ Տիկին կոմսուհին։

—Թխագոյն զգեստներս։ Դուրս պիտի ելնեմ։

—Կառապանին պատուիրե՞մ որ կառքը լծէ։

—Ո՛չ, քալելով պիտի երթամ։

Անդունէնք փութաց կատարել տիրուհիին հրամանը։ Տիկին տը Լակարտ՝ անկողնէն ելնելով՝ գնաց արդուզարդի սենեակը, որ միեւնոյն ատեն իբր լոգարան կ'ծառայէր և յարակից էր ննջասենեկին։ Հոն, ամուսնին նամակը նորէն կարդաց հանդարտ մտքով, և այս անգամ բնաւ չյուզուեցաւ.—գէթ առերեւս։ Կէս ժամէն պատրաստ էր մեկնելու։ Խիստ վայելուչ այլ պարզ զգեստ մը հագած էր։ Պզտիկ սև գլխարկին ժանեակէ թանձր քողը դէմքին երեք քառորդ մասը կ'ծածկէր, պարահանդէսի մը սև թաւիշէ դիմակին պէս։

—Տիկինը նախաճաշի պիտի գա՞յ, հարցուց սենեկապանուհին, ձեռնոցներն անոր ներկայացնելով։

Կոմսուհին հաստատական պատասխան տուաւ, և Նանդէ եկած նամակը ծոցին մէջ սահեցնելով, դուրս ելաւ։ Սէն Բէռ փողոցէն մինչև քարափ իջաւ եւ կառքերու ամէնէն մօտ կայանն ուղղուեցաւ։ Հոն, Իւրպէն ընկերութեան կառքերէն մին վարձելով կառապանին ըսաւ.—Բօ—տը—Ֆեր Սէն Մարսէլ փողոց, Թիւ 19։ Բայց շո՛ւտ։ Պարգեւին համար աչքս նայեցէ՛ք։—Լա՛ւ, Տիկի՛ն, յարեց կառապանը, աթոռակին վրայ ցատկելով։ Իմ կենդանիս արի՛ւն ունի։ Հովի պէս պիտի երթանք։

(Շար.)

Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ